49ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1356 Կ. ՊՈԼԻՍ ՇԱԲԱԹ ՕՐ ՆՈՅԵՄԲԵՐ 23/6 ԴԵԿՏ. 1905 Ջ. ՇԷՎ.Վ.ԱԼ. 1323 – 23 ՊԸՇԻՒՆԸ ՍԱՆԻ 1321

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՍՊԸՌՆ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
98, Գալաթիա Աբ ձամասի, 98
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւ չեն տրուիր

Մանկական Աֆֆեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افكار
امتیاز صاحبی و باش محرری : اوهانس قریب
ادارهٔ محلّه‌سی جادهٔ عالی باب عالی سوکاغی نومرو ۳۸

ԳԻՆ ԿԱՆՈՆԱՒՈՐ ԱԿՆԴՐՈՒԹԻՒՆ

	Ցարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	60 ղր.	50 ղր.
Դուրսի երկրներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	13 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցման համար մասնաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

Առեւտրական Կեանքը

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԴԵՐԸ

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

ՈՐՉԱՓ ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԱԾ Է ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ

Պոլսոյ ապահովագրական ընկերութեանց գործակալներուն թիւը տասնեւհինգ տարուան մէջ կրկնապատկուած է։ Բաւական գործակալութիւններ փոյթն տասնեւհինգ տարի առաջ։ Այսօր ութսունէն աւելի են։

Ապահովագրական գործառնութիւններու մասին երբեմն լրագիրներու մէջ գայթակղելից այնպիսի արարքներ հրատարակուած են, որոնք մեզ կը տիպէն հարցնել թէ այդ ընկերութեանց գործակալութիւններուն չառնալը անհատական տեսակէտով օգտակար է հանրութեան թէ ոչ։

Եթէ խնդիրը ապահովագրութեան ձեռնարկներու նպատակէն դատենք, պիտի տեսնենք թէ անոնք երկրին առեւտրական և ընդհանուր առմամբ անհատական զարգացման գլխաւոր ազդակներէն մին են։ Ապահովագրութեան նպատակը թէեւ պարզ է, այսինքն ամէն տեսակ արկածներէ յառաջ եկած նիւթական կորուստներու վնասները անզգալի ընել անհատներուն, բաժնելով զանոնք շատերու մէջ, սակայն այս պարզ դիտումին շնորհիւ է որ երկրի մը մէջ վաճառականութիւնը կը ծաղկի, բարեկեցութիւնը կ'ընդհանրանայ, քաղաքները կը բարեզարդին ու ընտանիքներ իրենց ապագան կ'ապահովեն։

Մը վաճառականը պիտի համարձակէր իր դրամագլուխը վտանգել ծովու կամ ցամաքի ճամբով, հեռաւոր տեղերէ վաճառքներ փոխանակելու ձեռնարկել, եթէ անոնց անվտանգ փոխադրութեան մասին կանխաւ ապահովուած չըլլար։ Եթէ վաճառականներէ ոմանք այդ համարձակութիւնը ունենային, արդեօք այդ յանդգնութիւնը օրքան սուղ պիտի նստէր ապասող տարրին համար։ Շնորհիւ ապահովագրութեան, այժմ էն կասկածա ու անվստահ վաճառականն անգամ իր դրամագլուխը համարձակօրէն կը յանձնէ վաճառականութեան, առանց վաճառքներու փոխադրութեան մասին նաւաբեկութեան կամ ճանապարհի մը հոգը տանելու։ Այդ վստահութիւնն է որ մեծամեծ դրամագլուխներ տրամադրելի դրած է վաճառականութեան մէջ, որմէ առաջ եկած են առեւտուր. մրցում, փոքրագոյն շահերով առեւտուր. գործառնութիւններ, որոնք բարեկեցութիւնը ընդհանրացնելու կը նպաստեն։

Եթէ հրդեհի դէմ ապահովութիւնը չըլլար, օ՞ր դրամատէրը պիտի համարձակէր իր հարստութիւնը կալուածներ կառուցանելու յանձնել, կամ օ՞ր միջակօրեայը պիտի յանդգնէր խնայողութիւնը չենք մը շինելով ապառել, քանի որ այն սպառիչ տարրը՝ կրակը պիտի կրնար վայրկենի մը մէջ զայնոնք փճացնել։ Շնորհիւ ապահովագրութեան, օ՛չ ոք այժմ նկատի կ'առնէ այդ պարագան։ Մեծ ու փոքր չենքեր կը հիմնուին, կը շտանան ու կը բարեզարդեն քաղաքները։

Հանրութեան համար ոչ նուազ անտեսական կարեւոր դեր մը կը կատարեն ապահովագրութեան այն միւս ճիւղերը, որոնք կեանքի անուշին տակ խնայողութեան վարժեցնելու, խնայողութիւններ շահագործելու ու ապագայ դրամագլուխներ կազմելու նը-կարագիրը ունին։ Շնորհիւ կեանքի ապահովագրութեան՝ փոքր խնայողութիւնով մը, այժմ, աղքատի զաւակն ալ կրնայ իր հօրը մահուանէն յետոյ, քիչ կամ շատ հարստութիւն մը ժառանգել, դրամագլուխ մը կամ օժիտ մը տրամադրելի ունենալ։

Զարմեր երկարել ապահովագրութեան պէտքն ու օգուտը. հաստատելու և ապացուցանելու համար թէ Պոլսոյ մէջ ապահովագրական գործակալութեանց շատնալը, անհատական տեսակէտով, օ՞րքան օգտակար է հանրութեան։

Սակայն դիտելի պարագայ մը կայ հոս։ Ապահովագրական գործակալութեանց շատնալը հոմանիշ չէ ապահովագրական գործառնութեանց շատնալուն հետ։ Խնդիր է գիտնալ թէ ասոնք ալ նոյն չափով կրկնապատկուած են։

Այս մասին որոշ տեղեկութիւն մը չունինք թէեւ, բայց հաւատի ենք թէ ապահովագրեալ իրերը՝ համեմատելով ապահովագրելիներուն, շատ փոքր գումար մը կը կազմեն, և ասոր պատճառներուն մէջ ալ բաւական տեղ մը գրաւած են ապահովագրական գործակալներէ ոմանք, իրենց շուրջ աննըպատա տարաձայնութիւններ հանելու առիթ տալով։

Հաշիւ եղած է թէ Պոլսոյ մէջ 250 միլիոն ոսկիի անշարժ ու նոյնքան ալ շարժուն ապահովագրելի հարստութիւն կայ, ընդ ամէնը 500 միլիոն ոսկիի, որուն այժմ հազիւ 35—40 միլիոն ոսկին ապահովագրուած է։ Պատճառը եթէ մասամբ հասարակութենէն դասակարգի մը օրը օրին ապրող մը ըլլալով, ապահովագրութեան բուիմ մը առձեռն չունենալն է, պէտք չէ անտեսել թէ մասամբ ալ արկածի մը վճարման պահուն գործակալներէ ոմանց ապօրէն ընթացքէն դասելով՝ ապահովագրութեան վրայ կազմուած սխալ գաղափարն է։

Պոլսոյ մէջ Ապահովագրական գործառնութիւններէն ծովային ճիւղը միւսներէն աւելի օգտակար եղած է, ամէնէն աւելի ընդհանուր և օրինաւոր կերպով կիրարկուած է, որովհետեւ ապահովագրող թէ ապահովագրեալ, բոլորն ալ քիչ բացառութեամբ, իրենց պարտուց և իրաւանց գիտակցութիւնը ունեցած են։

Բաղդատելով ծովայինին՝ նուազ օգտակար եղած է հրդեհի ճիւղը, կամ աւելի ճիշտը խօսելով, անիկա կրնար շատ աւելի օգտակար ըլլալ՝ եթէ կարգ մը անբարոյ ու անխիղճ ապահովագրողներու շահատակութեանց հետ քանի մը նրբամիտ ու խղճահար ապահովագրողներու շահադիտութիւնները չըլլային։

Կեանքի ճիւղին մատուցած օգտակարութիւնը գնահատելու մէջ կը վարանինք։ Պիտի ըսենք թէ բոլորովին խնդրական է այն, եթէ ներելի ըլլայ եզրակացնել քիչ ժամանակուան մէջ մեզ ներկայացող քանի մը դէպքերէն։ Մեզ ծանօթ մէկէ աւելի կեանքի ապահովագրեալներ, ողջամիտ ու իրենց բուիմը վճարելու կարող, խոստմանելով հանդերձ ապահովագրութեան կարեւորութիւնը ու ապահովագրող ընկերութեան կարողութիւնը, որոշեցին վնասով չընդլ պայմանագրութիւնը, առարկելով թէ պարապ բան է եղեր։

Պիտի հարցուի անուշտ թէ երբ մարդ կը խոսքովանի ապահովագրութեան պիտանութիւնն ու օգուտը, վնասահ է ընկերութեան նիւթական ու բարոյական կարողութեան վրայ, ինչ կը նշանակէ այդ առարկութիւնը։

Ապահովագրութեան բլիսները շաբաղրուած են այնքան նրբին պարբերանութեամբ մը և այնքան առանձական իմաստներ կը պարունակեն, որոնք մասնաւոր վարժութիւն ու հմտութիւն չունեցողի մը բլբորովին անհասկնալի են։ Պայմանագրութիւն կնքելու պահուն այնպիսի մեկնութիւններ կը արուին ապահովագրեալին, որ բաքարիկ չահ մը կը տեսնէ գործին մէջ ու ապա օր մը երբ վերահասու կ'ըլլայ թէ իրողութիւնը օ՛չ թէ չահ, այլ նրբորէն հաշուուած խնայողութիւն մըն է միայն, խարուած կը նկատէ ինքզինքը, «այդ խնայողութիւնը ես ալ կրնամ մէկդի դնել» կ'ըսէ ու վնասով կը ջնջէ պայմանագրութիւնը, պարապ բան նկատելով զայն։

Մենք չենք ըսեր թէ կեանքի ապահովագրութեան մէջ սովորական դէպքեր են ասոնք, բայց օ՛րքան ալ հազուադէպ ըլլան, հաշուի առնելով նաեւ ուրիշ կէտեր, տեղի կուտան կարծելու թէ կեանքի ճիւղը նուազ օգտակար եղած է հանրութեան։

Այսու հանդերձ չենք կրնար ժխտել ընդհանուր առմամբ Ապահովագրական ընկերութեանց ծառայութիւնները։ Միայն փափաքելի է, մանաւանդ ասոնց մէջ մի քանիներէն կ'սպասուի որ աւելի լայն չրջանակի մը մէջ օգտակար ըլլան, քանի որ, ինչպէս տեսանք, ապահովագրեալ իրերու հետ բաղդատելով դեռ մեծագոյն մաս մը առանց ապահովագրութեան կը մնայ։

Ա. ԴԱՎԼԻԿԱՐԱՊԵԱՆ

ՀԵՏԱՔՐՔՐԱՑԱՐԺ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

ՄԵՏԱՔՍԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԻՆ ՎՐԱՅ

ԴՈՒՆԱՒՈՐ ՄԵՏԱՔՈՒ

Փիւվիսիի երկրագործական կայանին մէջ ասկից առաջ փորձեր կատարուեցան գունաւոր մետաքս արտադրելու համար։ Տեսէք ի՞նչ կը գրէ այս մասին Մ. Քամիլ Ֆլամարիոն.—

«1902ին փորձած էինք որ արդեօք կարելի չէ՞ ուղղակի գունաւոր մետաքս ձեռք բերել շերամին սնունդը փոխելով։ Այս նպատակաւ աղի, շաքարի և բնապաշի մէջ թաթխուած թթենիի տերեւներ կերցուցինք շերամներուն և արդիւնք մը ձեռք չբերինք։ 1903ին կրկնեցինք մեր փորձերը անիլինի զանազան գոյներով, միմամեայ շերամներու վրայ։ Թէև այս անասունները մեծ ախորժ մը ցոյց չտուին այս սնունդին համար, սակայն յաջողեցանք մեր փորձերէն օգտուիլ։ Շերամներուն մարմինը կարմիր, նարնջագոյն կամ դեղին եղաւ, որուած գոյնին համեմատ, և այս կերպով ստացանք խոզակներ, որոնց մետաքսը նարնջագոյն, ոսկեգոյն ելն. եղաւ։ Այս տարի չարունակեցինք փորձերը ուրիշ գոյներով։ Կապոյտը, մանիլակագոյնը և անիլինի կանաչը փորձեցինք առանց յաջողութեան։ Փորձը քանիցս կրկնեցինք և միեւնոյն արդիւնքը ունեցանք։ Շերամները չեն ուտեր այս գոյներուն մէջ թաթխուած թթենիի տերեւները, և եթէ ուտեն ալ՝ քանի մը օր ետքը կը մեռնին։ Այն ատեն խորհեցանք որ հանքային գոյները անիլի աղէկ պիտի պատշաճին, և թթենիին տերեւները հանքային կարմրադեղով (ալ լեօֆ) ծեփեցինք։ Շերամները անյագաբար կերան այսպէս պատրաստուած տերեւները և ամենեւին չնեղուեցան։ Ամէնէն աւելի յաջողեցան անիլինի կարմիր, նարինջի կամ դեղին գոյները։

ՄԵՏԱՔՈՒՍ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

Հակառակ զգալի դանդաղութեան որ առաջ եկած է Ճարոնի և Միլանի մէջ ամերիկեան հրապարակին հաշուոյն եղած գնումներուն առթիւ, մետաքսի և խոզակի հրապարակին կացութիւնը գոհացուցիչ է Լիոնի, Լոնտոնի, Միլանի և Մարսիլիոյ մէջ։ Գալով մետաքսի և խոզակի գործառնութեանց չարժումին, բաւական ոգեւորութիւն կայ մետաքսեղէնի գործարաններուն եղած յանձնարարութեանց պատճառաւ։ Մարսիլիոյ մէջ խոզակի գիները բաւական բռնուած են։ Ֆրանսական դեղին խոզակները կ'արժեն 10.25 ֆր., և Սուրիոյ դեղինները՝ 10.10։ Մետաքսի խաչբու

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ ԱՆԳԼԻՈՅ ՄԷՋ

Լոնտոնէ հեռուստագիրը կը հեռագրեն Նայէ Ֆրայէ Բրեսսի.—

Կը կարծուէր թէ Սշ. օրուան նախարարաց համագումար Խորհուրդը վերջինը պիտի ըլլար։ Հետաքրքիրներու բազմութիւն չկար, ինչպէս տեսնուեցաւ վերջնական նախարարաց խորհուրդին գումարման առթիւ։ Հազիւ 10—12 հոգի հաւաքուած էին դիտելու համար նախարարներուն ժամանումը Ֆօրին Օֆիսի շրջակայքը։ Նախարարաց Խորհուրդը մէկուկէս ժամ տեւեց։

Քաղաքական շրջանակներուն մէջ ընդհանուր կարծիքը այն է թէ Պալֆուր քաղաքական ռազմագիտութեամբ մը իր հրաժարականը պիտի չտայ ընդհանուր ընտրութիւններէն առաջ, քանի որ ընդդիմադիր կուսակցութեանց մէջ պառակտումներ կան իրենց հետեւելիք ծրագրին վրայ։ Բոլոր պէրիի վերջին բանախօսութիւնը ցոյց տուաւ թէ Իռլանտական խնդրով չի հետաքրքրուիր ինք, և որովհետեւ Բոզպէրի քաղաքական կարեւոր խմբակի մը պետն է, ուստի Սըր Հէնրի Ռէմպէլ Պանները մէնի իշխանութեան գլուխ անցնելու խնդիրը բաւական կը դժուարանայ։ Ընդդիմադիր կուսակցապետները քանի մը ներքին խնդիրներու վրայ անհամաձայն են, և, բաց ասած, իռլանտացի երեսփոխանները կը պնդեն իրենց ծրագրին վրայ, և այս պարագան աւելի կը դժուարացնէ ընդդիմադիր ապագայ նախարարութեան դիրքը։ Հետեւաբար Պահպանողականք-Միութենականք կը կարծեն թէ Սըր Հ. Ռ. Պանները մէնի իր ընտրողներուն առջեւ պիտի չկրնայ կանգնաւոր ծրագիր մը դնել։ Նոյն իսկ եթէ Պալֆուր հրաժարի ընդհանուր ընտրութիւններէն առաջ, չի կարծուիր որ ընդդիմադիրք համաձայնին իշխանութեան գլուխ անցնիլ և այս պարագան կրկին իշխանութեան պիտի կոչէ Պալֆուրը, որ Խորհրդարանին նոր նստաշրջանին մէջ պիտի կրնայ այսպէս աւելի նպաստաւոր ընդունելութիւն մը գտնել։

Կարծիք մըն ալ կայ որ եթէ Պալֆուր և Սըր Հ. Ռ. Պանները մերժեն երկուքն ալ կառավարական պաշտօնը, իշխանութիւնը պիտի յանձնուի Մր. Զէմպրլէնի, բայց այս պարագան անհաւանական կը նկատուի, որովհետեւ Զէմպրլէն ոչ ընդդիմադիրներուն և ոչ պահպանողականներուն կողմէ բնաւ վստահութիւն չի վայելեր իր յառաջացած մաքսային քաղաքականութեան համար։ Մանաւանդ հիմակ որ Պալֆուր և Զէմպրլէն բացայայտօրէն իրարու մրցակից հանդիսացան։

Պալֆուրի կը մնար երկու ճամբայ,—Խորհրդարանին լուծումը, կամ հրաժարական։ Եթէ գիտնար որ նոր ընտրութիւնները պիտի զօրացնեն իր կուսակցութեան դիրքը, լուծումը պիտի ընտրէր։ Բայց հանրային կարծիքին հակամաքսային հոսանքը այս լաւատեսութիւնը չներշնչեց իրեն, որովհետեւ Նիւքասլի մէջ իր վերջին բանախօսութիւնը, որով իր կուսակցութիւնը միութեան կը հրաւիրէր, արագ, խանդավառ և միաձայն արձագանգ չգտաւ, և Զէմպրլէն և իւրայինք մաքսային գործիքը բռնած կը փորէին Պալֆուրի դահլիճին հիմերը։ Զէմպրլէնի որդին՝ Զիմպրլէն Կրուսեր՝ եկմտական նախարարը, Դահլիճին մէջ Մր. Պալֆուրի առաջին հակառակորդներէն էր։ Հետեւաբար, Անգլիոյ օրէնսդրութիւնները, երկրին համերաշխութիւնը և անգլիացի նախարարներուն արժանապատուութիւնը կը պահանջէր պատասխանատուութեանց փոխանցում մը։ Պրիսթոլի մէջ Մր. Զէմպրլէնի խօսքի վերջին ճառէն ետքը Մր. Պալֆուրի կը մնար միայն հրաժարիլ։

ԳԵՐՄԱՆԱՍԷՐ ՄԻԹԻՆԻ ՄԸ ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ. — Գերմանիոյ հետ բարւոք յարաբերութիւններ հաստատելու ի նպաստ քաղաքական գումարում մը տեղի ունեցաւ Լոնտոնի մէջ նախագահութեամբ Լորտ Էվպէրիի։ Ցիշատակագիր մը խմբագրուած էր, որ ի վեր կը հանէր բրիտանական և գերման Պետութեանց միջեւ բարեկամական յարաբերութեանց նշանակութիւնը։ Այդ յիշատակագիրը ստորագրած են Արկայլի դուքսը, ինը Լորտ, ութը եպիսկոպոս և 64 երեսփոխաններ՝ ամէն կուսակցութիւնէ, կաթոլիկ արքեպիսկոպոս Պըրն և բողոքական մեծ յարանուանութեանց շատ մը պետեր։

Արկայլի դուքսը նամակի մը մէջ կ'ըսէր.— «Գերմանիա Եւրոպայի մեծ ազգերուն մէջեւ ամէնէն գործունեայ և ամէնէն կարգապահ ազգն է։ Գերմանիա պատեւաւոր մը պիտի մնայ Կեդրոնական Եւրոպայի մէջ։ Անիկա պէտք է իբրեւ ցեղակից Տէրութիւն մեր բնական դաշնակիցը և բարեկամը մնայ։ Անգլիա-գերմանական համախորհուրդ աշխատութիւն և առեւտրական հաղորդակցութիւնը մեր փոխադարձ բարեկամութեան օրինաւոր հետեւութիւնները պէտք է ըլլան։»

Գումարումը քանի մը որոշումներ տուաւ, օրացմամբ կը խնդրէր իրական համաձայնութիւն մը հաստատել Գերմանիոյ հետ՝ Ֆրանսայի հետ հաստատուած համաձայնութենէն վերջ։

Գումարման ներկայ էր գերման դեսպանատան խորհրդական կոմս Պերնսթորֆ և դիմաց դեսպան Վոլֆ Մէթէրնիխի, որուն մէկ նամակը կարդացուեցաւ, որով իր գոհունակութիւնը կը յայտնէր այն օրուան գումարման նպատակին վրայ։

Որովհետեւ գումարումը տեղի կ'ունենար Ազատ Վաճառականութեան կեդրոն Բոպարն Բիլլին մէջ, Թայմսէն զատ ուրիշ Միութենական թերթ մը չխօսեցաւ այս գումարման վրայ։ Թայմս խմբագրական յօդուածի մը մէջ հետեւեալ նշանակալից յայտարարութիւնները կ'ընէ.— Չենք կարծեր որ բրիտանական և գերմանական ազգերուն միջեւ գժտութեան ամենափոքր պատճառ մը գտնուի։ Աւելի առաջ կրնանք երթալ և իբրեւ անհերքելի ճշմարտութիւն մը յայտարարել թէ մեր հայրենակիցները ամենամեծ սքանչացում և յարգանք ունին գերմանական ցեղին ընդունակութիւններուն վրայ խորհուրդի և գործի շատ մը ասպարէզներուն մէջ։ Կը փափաքինք Գերմանացիներուն հետ հաշտ երթալ։ Բրիտանական ազգը և ան մէկուն հետ աւրուիլ կ'ուզէ։ Ան չի փափաքիր բնաւ թշնամական զգացումներ տածել ոեւէ ժողովուրդի դէմ, եթէ անկեղծութեամբ վարուին։ Ո՛չ, գերմանական ազգին դէմ բնաւ մտահոգութիւն մը չունինք. գերման կառավարութեան հետ, մեր յարաբերութիւնը ուղիղ և բարեկամական են, ինչպէս երեկ Լորտ Էվպէրի վստահացուց մեզ Լորտ Լէնսդաունի անունով։

Բրիտանական ժողովուրդը կը փափաքի ա՛լ աւելի անկեղծութեամբ յայտարարել զայն, բայց չի ծածկեր սա պարագան թէ սրակցութիւնը աւելցնելու համար անխուսափելի պայման մը կայ։ Այն է Ֆրանքեանգլիական Համաձայնութեան անխախտ պահպանումը։ Ֆրանսա Եւրոպայի ամէնէն խաղաղասէր երկրն է։ Թէ՛ իր շահերը և թէ իր ժողովուրդին օգին խաղաղութեան կը բաղձան։ Չենք ուզեր ըսել թէ վերջին ժամանակներս այսպէս մնաց։ Մարօքի անճոռ խնդիրը դժուարացուց յարաբերութիւնները ի մասին Ֆրանսայի խաղաղասիրութեան։ Բայց կրնանք ենթադրել որ եթէ սիրալիր յարաբերութիւններ վերահաստատուին Գերմանիոյ և Անգլիոյ միջեւ, յարաբերութիւնները ա՛լ աւելի պիտի բարւոքին Ֆրանսայի և իր արեւելեան դրացիին միջեւ։ Բայց կը յայտարարենք թէ գերման կառավարութիւնը ամբողջ ամրան ամիսներուն միշտ աշխատեցաւ կարծես խորտակելու համար։ Խնդիրը պարզ լրագրական վէճ մը չէր, որ դիւրաւ երեսի խփանուիլ, այլ գերման կառավարութեան ընթացքին վրայ է խնդիրը։ Անգլիա չի փափաքիր լաւ բարեկամ մը կորսնցնել մէկ կողմէն, և երթալ աւելի կողմ նոր բարեկամ մը փնտռել, որուն բարեկամութիւնը դեռ կասկածելի է։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԱՐՏԱՔԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ.—Խորհրդարանին նստաշրջանին բացումէն ի վեր արտաքին քաղաքականութեան վրայ վիճաբանութիւնը մինչեւ օրակարգին մէջ է, և հրապարուի անոր Մարօքի մասին Կապոյտ Տետրակին հրատարակութենէն վերջ։ Թէեւ Ֆրանսայի արտաքին Մարօքեան աշխարհավարութեան ամբողջ խնդիրը վիճաբանութեան պիտի ենթարկուի, բայց պայքարը պիտի դառնայ ընականաբար Ֆրանսայի և Գերմանիոյ յարաբերութեանց վրայ Մարօքի մէջ, և ասոր համար է որ Կապոյտ Տետրակին հրատարակութենէն առաջ աւելորդ կը նկատուի ոեւէ վիճաբանութիւն։ Այնպէս որ եթէ Մունդէն առաջ Տետրակը խորհրդարանին չներկայացուի, նոյն վիճաբանութիւնը Մունդէն վերջ պիտի մնայ։ Մ. Տրի Քոշէն դիտաւորութիւն յայտնեց Գերմանիոյ հետ Ֆրանսայի յարաբերութեանց խնդիրը յուզել առժամանակեայ վարկերու քուէարկութեան առթիւ, և արտաքին գործոց յանձնաժողովին նախագահ Մ. Բոլ Տէշանէլ ևս մտադիր է միջամտել։ Վերջապէս վիճաբանութիւնը ե՛րբ ալ տեղի ունենայ, ամէնէն կարեւորը պիտի ըլլայ Մ. Տէլքասէի հրաժարականէն առնի և ետքի ձգտուած մարօքեան խնդրէն ի վեր։ Մարօքեան աշխարհավարութեան վրայ իւրաքանչիւր հեղինակութիւն և իւրաքանչիւր հետաքրքիր երեսփոխան ճառ կը պատրաստէ, բայց ամէնէն հետաքրքրական վայրկեանը ա՛ն պիտի ըլլայ երբ Մ. Տէլքասէ բեմ ելնէ իր երկարատեւ լռութիւնը խզելու։ Անիկա ա՛լ որոշած է խօսիլ։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԲԱՆԱԿԸ.— Ֆրանսայի ազգային պաշտպանութիւնը օրուան խնդիրն է Բարլզի մէջ, քանի որ գերմանական արշաւանքի մը սպառնալիքը եկաւ դարձեալ վրդովել միտքերը, և քննադատութիւն քննադատութեան կը յաջորդէ տակաւ կէսերը ի վեր հանելու համար։ Ինչպէս գրեցինք, Մ. Լանէսան գրեթէ ամէն բան պակաս և թերի կը գտնէ.—բերդերը, ռազմամթերքը, սպառազինութիւնները, հաղորդակցութեան գիծերը, և պահեստի զօրքերը։ Զօրավար Լանկլուա կ'ըսէ թէ Ֆրանսայի պատերազմական և ծովային վարչութիւնները իրարու հակասական որոշումներ կուտան։ Զօրավար Բէսօնա կը յայտարարէ թէ ֆրանսական բանակը անգլուխ զանգուած մըն է։ Մաքենի մէջ յօդուած մը հրատարակելով Բէսօնա կ'ըսէ որ, թէեւ ֆրանսական բանակը լաւ մարզուած, լաւ կազմակերպուած է, և 1870էն շատ աւելի լաւ հանդերձուած է, բայց պետերը հիմա աւելի անյարմար են քան 1870ին։ Եթէ քանի մը միլիոն ֆր. իմաստնաբար ծախսուին, կարելի է այս չարիքը դարմանել և Ֆրանսական բանակը զինուորական մեքենայի մը վերածել՝ որ կարենայ հաւասարիլ աշխարհի մէջ ոեւէ նոյնօրինակ մեքենայի, բայց մեքենային շարժիչ ոյժը—զօրավարները—դեռ կը պակսին։ Զօրավար Բէսօնա կը խոստովանի որ կա՛ն զօրաբանի և կիսաբանի շատ մը փայլուն հրամաններ, որոնք տակաւին կրնան ծառայել պատերազմական փորձառութեամբ։ Բայց անոնք ծերացած և ֆիզիքապէս անկարող են այլ ևս։ Ամէնէն աւելի հարիւրապետներուն պէտք է ուշադրութիւն ընել որ կատարեալ ըլլան, կ'ըսէ Բէսօնա։ Ներկայ ֆրանսացի սպաներուն մէջ չկայ հատ մը՝ որ կարենայ երկրորդ Մոլթքէ մը ըլլալ։ Պատճառը ա՛յն է որ, կ'ըսէ, զօրավարները հիմա ա՛յն ասպիտան ծանրաբեռնուած են դիւանական գործերով և անեղկագիրներու պատրաստութեամբ, որ ժամանակ չունին ռազմագիտական ուսումնասիրութիւններ կատարելու, և մի միայն իրենց անձնական փորձառութեամբը կ'առաջնորդուին։ Ուրիշ երկիրներու զինուորական գիտութեան յառաջդիմութեանց վրայ ոչինչ գիտեն, և նոյն իսկ բարձրաստիճան սպաներէն ոմանք ժամանակ չեն ունեցած արեւելեան (Գերմանական) սահմանագլուխը այցելելու։

ԱՆԽԻՂՃ ՇԱՀԱԴԷՍՏ ԴԱՏԻ ԵՆԹԱՐԿՈՒԱԾ.— Շաքարի Սէնտիքայի պետ Ժաւիզօ, նախկին երեսփոխան, և նախկին Միլիոնատէր, որուն անանկութիւնը քանի մը ամիս առաջ ինը օր ամբողջ սակարանան և առեւտրական աշխարհը լուզման մատնած էր, դատի պիտի ենթարկուի, իրրեւ վստահութիւնը չարաչար գործածող, և առանց կառավարութեան վաւերացման խնայողական պանքա հաստատած ըլլալուն համար։ Այդ պանքան առնուած դրամներու մէջ գողութիւններ եղած էին, մանաւանդ մինակ ապրող՝ մարդոց տուներուն մէջ, Տիկին ֆոն Պիտերման որոշած էր Վիեննայի իր ընդարձակ բնակարանը չդառնալ, Պաէնի ամառանոցին մէջ աւելի ազատով զբաղելով ինքզինքը։

Իր դիակը ոտկալի կերպով անդամատուած էր, արեան լիճի մը մէջ։ Իր գլուխը ծանր և խոշոր բիրի մը հարուածներուն վէրքերը կը կրէր, և իր վիզը խեղդուելու նշաններ ցոյց կուտար։

Մինչեւ հիմա դեռ գտնուած չէ թէ ոճիրը ի՛նչ շարժառիթով գործուած էր, գողութիւն է թէ վրէժխնդրութիւն։ Պառնուէին վերջին աստիճան ջղային կին մըն էր, որ յաճախ կը փոխէր իր ծառաները, որոնց դէմ նոյն իսկ երբեմն դատ ալ կը բանար։ Վերջերս երկու ծառաներ միայն կը պահէր, խորհելով որ աւելի վստահաւոր է շատ ծառայ գործածելը։ Ոստիկանութիւնը մեծ հասարակապետութեան յառաջդիմութենէն, յաջողութենէն և ապահովութենէն։ Ըսէ՛ք անոնց թէ ամէն բարիք կը կամենամ իրենց։ Դուք ներեցէք բաց պահեցէ՛ք գաղթականութեան առջեւ, մանաւանդ ձեր երկրին հիւսիսային կողմը չըլլայ որ պարապ թողուք։ Քաջալերեցէք գաղթականները։ Անոնք պիտի մշակեն այդ հարուստ երկիրը, և բարի Աւստրալիացիներ պիտի ըլլան։

ՐՈՒՍՎԷԼԹ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ՀԸՐԵԱՆԵՐԸ.— Միացեալ Նահանգաց զանազան մասերուն մէջ այս միջոցիս հանդէսներ կը կատարուին տօնելու համար 250րդ տարեդարձը Ամերիկայի մէջ տաք դնող առաջին հրեաներուն գալստեան։ Այս առթիւ ամերիկեան շատ մը նշանաւոր քաղաքագէտներ, գրագէտներ պէրճախօս գովեստ կը կարդան Հրեաներուն ընտիր յատկութիւններուն վրայ իբրեւ ամերիկացի քաղաքացիներ։ Հազիւ եղած է օր մէկ միլիոն հրեայ կայ Միացեալ Նահանգաց մէջ, և առհասարակ կ'ընդունուի թէ անոնք մեծապէս նպաստած են երկրին յառաջդիմութեան։

Նախագահ Ռուզվէլթ հեռ ամերի կաբնակ Հրէից Նամակ մը գրելով գովեստ կը կարդայ անոնց քաղաքացիութեան, և կ'ըսէ ի մէջ այլոց.—

«Պարտք կը համարիմ իբրեւ գլուխ ամերիկեան ժողովուրդին ո՛չ միայն խորին համակրութիւնս յայտնել բոլոր հրեաներուն համար, այլ միեւնոյն ժամանակ յայտարարել թէ քաղաքացիութեան ո՛րպիսի գեղեցիկ բարիմանութիւններ ցոյց տուած են հրեական հաւատքէն ու ցեղէն եղող մարդիկ, որոնք այս երկիրը գալով կը վայելեն ամերիկեան օրէնքներուն օգուտները, և հաւասար կը նկատուին օրէնքին առջեւ։»

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԲԱՐԲԵՐԷՆ.— Ամերիկայի մէջ ամէնէն աւելի չատ ամբանցեալ մարդուն համար մինչեւ հիմա կը վայելէր Եօան Հօխ. բայց այս մրցանակը իրմէ խլեց մի սմն Վիցհօֆ։ Եօան այս պահուս Շիքագոյի բանտը կը գտնուի՝ իր վերջերեր կինը սպաննելուն համար մահուան դատապարտուած ըլլալով։ Արտօնուած է միայն Եօանի այցելել Տիկին Ամելիա Հօխ, որուն վկայութենէն հաստատուեցաւ թէ սպաննած է իր (Ամելիայի) քոյրը՝ Մարի Հօխ, զինքը (Ամելիան) առնելու համար։

Ամելիա կը յայտարարէ թէ ինքը դեռ կը սիրէ իր ամուսինը, և թէեւ դատավարութեան միջոցին ի՛նքը եղաւ անոր վրէժխնդիրը, բայց տակաւին կ'ուզէ միջոցներ գտնել անոր ծառայութիւն մատուցանելու։ Ամելիա ամէն օր անոր կը զրկէ ընտիր ուտելիքներ, ինչպէս հնդկահաւ և պտուղի անուշեղէններ։

Ամերիկեան ոստիկանութիւնը կը փնտռէ դեռ Վիցհօֆը, որ 100է աւելի կիներու արիւնը մտած է խաբելով կամ սպաննելով զանոնք։

ՏՈՒԱՄ ՄԸ ՎԻԵՆՆԱՑԻ ՄՕՏ.— Վիեննայի բարձր դասու ընկերութեան մէջ հանրածանօթ տիկին մը, Պառոնուհի Լիւկրիսիա ֆօն Պիտէրման-Թուրօնի անցեալ օր սպաննուած գտնուեցաւ Պաէնի իր ամարանոցին մէջ։ Վիեննայի ամէնէն գեղեցիկ ամարանոց արուարձաններէն մին է։ Տիկին ֆօն Պիտէրման, որուն անուելի վախճանը ամենամեծ յուզում առաջ բերած է Վիեննայի մէջ, 45 տարեկան էր, և նշանաւոր էր իր պերճութեամբ և հարստութեամբ։ Ի սկզբան Սիրքի մէջ խաղացող մըն էր։ Պառոն Պիտէրման, որ հիմա մեռած է, անոր հետ կարգուած էր հակառակ իր ընտանիքին կամքին։

Պառոնուհին ամառը և աշունը ընդհանրապէս կ'անցընէր Պաէնի իր ամարանոցին մէջ, որ յարդարուած է ճոխաբար և մեծ ճաշակով և յոյժ գեղարուեստական ոճով։ Որովհետեւ վերջերս Վիեննայի շատ մը հարուստ տուներու մէջ գողութիւններ եղած էին, մանաւանդ մինակ ապրող՝ մարդոց տուներուն մէջ, Տիկին ֆօն Պիտէրման որոշած էր Վիեննայի իր ընդարձակ բնակարանը չդառնալ, Պաէնի ամառանոցին մէջ աւելի ազատով զբաղելով ինքզինքը։

Իր դիակը ոտկալի կերպով անդամատուած էր, արեան լիճի մը մէջ։ Իր գլուխը ծանր և խոշոր բիրի մը հարուածներուն վէրքերը կը կրէր, և իր վիզը խեղդուելու նշաններ ցոյց կուտար։

Մինչեւ հիմա դեռ գտնուած չէ թէ ոճիրը ի՛նչ շարժառիթով գործուած էր, գողո՞ւթիւն է թէ վրէժխնդրութիւն։ Պառոնուհին վերջին աստիճան ջղային կին մըն էր, որ յաճախ կը փոխէր իր ծառաները, որոնց դէմ նոյն իսկ երբեմն դատ ալ կը բանար։ Վերջերս երկու ծառաներ միայն կը պահէր, խորհելով որ աւելի վստահաւոր է շատ ծառայ գործածելը։ Ոստիկանութիւնը կը կասկածի թէ սպաննութիւնը գործուած է իր ծառայութեան մէջ գտնուող մէկը։

ՃԱՐՈՆ ԵՒ ՔՈՐԷԱ.—Նախկին Քորէացի նախարար Պինիէյկուան անձնասպան եղաւ, և իր կինն ալ մեռցուց ինքզինքը։ Պինիէյքուան Քորէայի կայսեր ներկայացուցիչն էր Զարին թագադրութեան հանդէսին ժամանակ, և ռուսասէր կուսակցութեան պետ։

ՃԱՐՈՆԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ԳԵՐԻՆԵՐԸ.—Հաշտութեան Պայմանագրութեամբ, Ռուսիա և Ճարոն համաձայնեցան իրարու վճարել իրենց գերիներուն ծախքերը։ Ճարոն այս հաշուով Ռուսիայէն պիտի ստանայ 5 միլիոն անգլ. ոսկի, որ պիտի գործածուի Մանչուրիոյ մէջ ճարոնական շահերուն յառաջդիմութեան։

ԱՆԳԼԻՈՅ ԳԻԱՀԱԺԱՌԱՆԳԻՆ ՀՆԴԿԱԿԱՆ ԱՑՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ.— Դեկտ. 1 թուով կը հեռագրեն Լանտրէ.—

Կալլէսի իշխանը այս իրիկուն կը վերջնայնէ Բէնճապի մայրաքաղաքին իր այցելութիւնը, և վաղը առաւօտ առաջին անգամ ըլլալով պիտի նշմարէ կապոյտ և հեռաւոր Հիմալայա լեռները, որոնց կատարներուն երկայնքը կը տարածուի հռչակաւոր Հիւսիս-Արեւմտեան Սահմանագիծը։

Լանտրի արքունական այցելութիւնն ամէնէն ոչքառու պատկերը Լանտրի անգլիական բանակին զօրահանդէսն էր։ Տասը գունդ, Բէնճապի ութը նահանգներէն գրկուած, անցան Գահաժառանգին առջեւէն, ընդ ամէնը 117 սպայ և 3515 զինուոր։ Զանազան գունդերուն համազգեստները, — կանանչ, կարմիր, կապոյտ, — գեղեցիկ հակապատկեր մը կը կազմէին անապատին գեղին աւազին հետ, մինչ հանդիսականներու ստուար հաւաքոյթ մը հարկ եղած զուարթութիւնը կուտար տեսարանին։

Իշխանը՝ որ զօրավարի համազգեստ կը կրէր, ընկերակցութեամբ իր սպայակոյտին ձիով անցաւ զօրքերուն կարգին առջեւէն, իսկ իշխանուհին կը հետեւէր կառքով։ Ն. Արք. Բարձրութիւն, դիրք բռնելով բարեւի կէտին վրայ, ողանցութիւնը սկսաւ. առջեւէն կ'երթային Բաթիալայի Նիզակաւորները՝ իրենց գլուխը ունենալով պատանի ցեղապետը, որ հինգերորդ ծիսավարիկի մը յատկութեամբ գնաց բարեւեց զինուորական էշտութեամբ։ Ցետոյ կուգար Պահավալպուրի Ուղղաւոր Գունդը, Սիրմուրի Ռահվիրաները, Մալէր Քոթլայի Սակաւարները, Ֆարիտքոթի Ուղեւորդարները, Բաթիալայի Ա. և Բ. հեծեալ գունդերը որոնց դարձեալ կ'առաջնորդէր մանուկ Մահարաջան, Ճինտի հեծեալազօրքերը, Նապհայի հեծեալները, և ամէնէն վերջը Քաքուրթալայի հեծեալակազմը։

Նապհայի պատկառելի Բաճան, որ պատգարակով եկած էր ռազմադաշտը, մեծ խանդավառութիւն առաջ բերաւ ձի նստած իր մարդիկը կ'առաջնորդէր, և իշխանին ողջոյն կուտար ձեռքով փոխանակ սուրի, իր հսկայ և կարմրագեղեցիկ 500 հեծեւորներուն գլուխը անցած։

Բաթիալայի հեծեւակազօրքերը իրենց մանուաւոր սրինգներուն և թմբուկներուն երաժշտութեամբ անցան։ Սիխ զօրագունդերը Բէնճապերէն կը կրկնէին իրենց պատերազմական աղաղակը, որուն նշանակութիւնն է, — «Շնորհիմ մեր կուրուին յաղթական պիտի ըլլանք»։ Կուրուն իրենց հաւատքին հիմնադիրն է։

Հուսկ ապա այրուձիին ողանցումը ոգեւորիչ տեսարան մըն էր, զօրքերը կուռ եւ խիտ կարգերով կը սուրային, և բոլորովին անհնար կ'ըլլային քառատրոփ սմբակներուն յարուցած փոշիի թանձր ամպին ետեւը։

Իշխանը զօրահանդէսէն վերջ ուղերձ մը խօսեցաւ զինուորներուն և ցեղապետներուն։

ՓԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ԿՐՕՆ. ԺՈՂՈՎԸ երէկ գումարուեցաւ Պատրիարքարանի մէջ նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր։ Ներկայ էին Տ. Գրիգորիս արքեպս. Օշական Նչեսեան, Տ. Գաբրիէլ Սրբազան և Սեբաստիոյ ու Մանազկերտի Առաջնորդները։

1.— Բղէի Խան Ժողովը իմացած ըլլալով իր Առաջն. Տեղապահին Տ. Երուանդ վրդ. Փէրսահճեանի հրաժարական տուած ըլլալը, կը խնդրէր որ չընդունուի անոր հրաժարականը, գնահատելով անոր արդիւնաւոր գործունէութիւնը եկեղեցական և կրթական գործոց մէջ։ Ժողովը բան այսմ որոշեր քաղաքական մը զրկել Տ. Երուանդ վրդ.ի։

2.— Դարեվանքի Նորընծաներէն Տ. Պարգեւ վրդ. Դանիէլեան կը խնդրէր Նիկոմիդիոյ Առաջնորդ Սրբազանին հովանաւորութեան ներքեւ պաշտօնավարել։ Ժողովը այս առաջարկին մէջ

անպատեհութիւն մը չգտնելով, արժան դատեց յանձնարարել Նիկոմիդիոյ Առաջնորդ Սրբազանին, արտօնել զինքը իր թեմերուն մէջ պաշտօնավարել։

3.— Տ. Մկրտիչ վրդ. Զլղատեան ներկայացաւ Ժողովին, որ չնորհաւորեց անոր վարդապետութիւնը և կար ու կրօնքի մասին մաղթեց, վարդապետական այս ասպարէզին մէջ հաւատարմաբար ծառայելու Հայ Առաքելական Եկեղեցւոյ։

Ժողովը ասոնցմէ զատ զբաղեցաւ ամուսնական և այլ խնդիրներով։

ՏՐԱԳԻԶՈՆԻ Գաւառ. Ժողովը նիստ գումարելով նոր Քաղ. Ժողով կազմած և հաստատութիւնը խնդրած է Պարիսիրքանէ, Նախորդ Քաղ. Ժողովոյ չրջանը լմնցած ըլլալով։

ՍՂԵՐԴԻ Առաջն. Տեղապահ Տ. Կորիւն վրդ. Սրապեան թեմական այցելութեան եկած է։

ԽԱՐԲԵՐԴԻ Առաջնորդ Տ. Խորէն վրդ. Պէտրիկեան իբրեւ եպիսկոպոսական ատիճան ստանալու որոշման համար չնորհակալութիւն յայտնած է Ս. Պարիսրք Հօր։

ԵՐԶՆԿԱՅԻ Գիմեր գիւղի Տ. Մարկոս քն.ն գրով մը փիլոնազուրկ ըլլալու արժանի չըլլալը յայտնած և խնդրած է որ ներում չնորհուի իրեն։

ԿԷՏԻԿ ՓԱՇԱՅԻ քահանաներուն և Թաղ. Խարհուրդին կողմէ Կրօն. Ժողովին ներկայացուած երկու քահանայցուները երկէ Կրօն. Ժողովին կողմէ յանձնուեցան Տ. Դարբիէլ Սրբազանի, որ անոնց ուսումնական կարողութիւնը պիտի քննէ։

ԵՐԶՆԿԱՅԵՆ կը գրեն մեզի.— Տեղւոյս Կեդրոնական վարժարանի հաստատութեան բացման հանդէսը վարժարանին սրահին մէջ կատարուեցաւ ամսոյս 6ին, կիրակի օր։ Սրահը և յարակից երեք դասարանները դրաւուած էին հանդիսականներու խուռն բազմութեամբ։ Տ. Արտաւազդ վրդ. կը նախագահէր չրջապատուած քահանաներէ, Թաղ. Ժողովոյ, Թաղ. Խորհուրդներու և հոգաբարձութեանց անդամներէն։ Ներկայ էր նաեւ հարիւրապետ Նուրի պէյ։ Բեմին ճակատը գեղակերտ չրջանակի մը մէջ դրուած էր Օսմ. զինանշանը։ Նախ բեմ ելաւ Զ. կարգի աշակերտներէն Պ. Վահան Ֆիլիկեան, փոքրիկ պատանի մը, որ յատակ առոգանութեամբ արտասանեց Թուրքերէն ճառ մը։ Երգերու և նուագներու ընդմիջումով 7—8 աշակերտներու կողմէ արձակ ու ատանաւոր արտասանութիւններ, արտաբօսութիւններ տեղի ունենալէ և հանդիսականներէ ծափահարուելէ վերջ։ տեսչին յայտարարութեան վրայ բեմ ելաւ դպրոցին ուսուցիչ Մամիկոն էֆ. Վարժապետեան և գրաւոր ճառ մը կարդաց մարդուն օգտակար ըլլալու պարտաւորութեան վրայ։ Յետոյ կարդացուեցաւ վարժարանին տեղեկագիրը Հայագաբարձութեան ատենադպիր Փաուլիկ էֆ. Սիրմէնեանի կողմէն, ուրկէ կը տեսնուէր թէ պիտակէին վրայ տարեկան 50—60 լիրայի չափ մը եղած է։ յայտնեց թէ, ներկայ չրջանին դիրութիւնը ապահովուած է թէև, բայց յառաջիկայ նոր տարեշրջանին մէջ երկու նոր դասարաններու չինութիւնը և նոր ուսուցիչներու պէտքը անխուսափելի է։ Տեղեկագրէն վերջ խօսեցաւ նաեւ վարժարանին տեսուչ Զարմայր էֆ Ճերմակեան։ Յետոյ կարդացուեցաւ Զ. դասարանի աշակերտներուն մէջ նամակը որով կը խնդրէին որ որը և ազգաւոր ուսանող մը իրենց անունով ընդունուի վարժարան։ Ա. ամսագրդեան փոխանորդ Ս. Հայրը, որ նիկոմէդիոյ ու դպրոցին կարեւորութիւնը չեշտեց ըսաւ թէ «Եկեղեցին կը ծնի և մայրն է ազգն, իսկ դպրոցը կը սնուցանէ և դայեակն է անոր. հետեւաբար երկուքն ալ հաւասարապէս սիրելի պէտք է ըլլան մեզի»։ օրհնեց հանդիսականները և օրուան ոգին մաղթանքներ բրաւ Սգոստափոր Սուլթանին թանգագին կենաց։ Հանդէսը որ երեք ժամ տեւած էր վերջացաւ երգեցիկ խումբին սովորական արձակման աղօթքով և հանդիսականները դոն ազաւորութեամբ մեկնեցան վարժարանէն։

ԾԱՆՕԹ ՈՒՈՒՅՑՈՒՀԻ ՄԸ

Բոլորովին սառնանկարդ եւ պատուաւոր ուսուցչուհի մը, մասնագէտ Հայերէն լեզուի և Գրագիտութեան, կը փափաքի դասեր տալ տուներու մէջ այցելութեամբ։ Դիմել Խմբագրատուն։

ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ԲԱԺԻՆԸ

ՊՕՊՐԷՆՔ

Այս կիրակի, Նոյեմբեր 20, Պէյրիքթաշի Ս. Աստուածածին եկեղեցիին մէջ տեղի ունեցաւ մկրտութեան հանդէսը կարգակա էֆ. Սէքէֆեանի երկրորդ որդւոյն, Կնքահարութեամբ իր եղբօր Արթաքի էֆ. Սէքէֆեանի։ Նորածինին անունը դրուեցաւ ԱՐԱՄ։

ՐԷՍՄԻ

ԹԷՎՖԻՔԱԹ

Տաիրիկի Նէզարէթը ճէլիկէսի մէջ թուրի գալէմի խիլէֆասընտան պուլղարեան միութիւնի իղղէթլու Օսման Նուրի պէյէ վաղիֆէի մէմուրիյէթինի հիւսնը իֆա իթմէքտէ օլմասընա մէպնի թէրֆիէն բիթպէի Սանիէ սընրքը Միութիւնի թէվֆիհ պուլդուլմուշ տրը։

ՆԸՇԱՆ

Պէյնճէ Տարիէի Պէլէտիյէ միութիւնի Հասան էֆէնտիյէ էֆֆի հարիգ իսուսսընտա միւշահիտ օլան աս վէ զարրէթինէ մէպնի տէօրտինճի բիթպէյնէն Օսմանի նրշանը պիրէրի ինսան պուլդուլմուշ տրը։

ՆԵՐՔԻՆ

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Գերման դեսպան Պ. Մարշալ նախընթաց օր այցելեց Արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիք փաշայի։ Ամերիկեան դեսպան Մր. Լէյշման Բ. Դուռ երթալով տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին և Արտաքին գործոց նախարարին հետ։ Անգլիական դեսպանատան Ա. Թարգման Մ. Լամպ Արտաքին գործոց նախարարին ընակարանը երթալով, տեսակցեցաւ Թէվֆիք փաշայի հետ։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ Ի ՆՊԱՍՏ.— Կայսրութեան ամէն գաւառակներուն մէջ, քաղաքային ատենարարներ պաշտօնական նախագահութեամբ, երկրագործական քննիչէն, եկմտական և երկրագործական վարչութեանց պաշտօնեաներէն, առեւտրական սենեկային անդամներէն յանձնաժողովներ պիտի կազմուին։ Այս յանձնաժողովները որոնք հունձքի եղանակէն մինչեւ ցանքի եղանակը պիտի գումարուին, քննութիւն կատարելով պիտի կազմեն տարեմար մը, թէ քանի տուն գիւղացիի ցանքերը վնասուած են և առոնք որքան արմտիքի կարօտ են։ Այս ցանքերը պիտի զրկուին երկրագործական նախարարութեան, որպէսզի կարելի օժանդակութիւն ու օգնութիւնը ըլլան կարօտ երկրագործներուն։

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՈՂԵՐՈՒ ՎՐԱՅԻ ՇԻՆՈՒԹԻՒՆ.— Ներքին գործոց նախարարութիւնը ծանոյց նահանգային իշխանութեանց, որպէսզի պետական հողերու վրայ չինուելիք չինութիւնու մասին, նախապէս հրամայուած տրամադրութիւնները խստիւ յարգուին։ Այսպէս, մինչեւ 1312 տարին, այդ կարգի հողերու վրայ առանց արտօնութեան կատուցուած չինութիւնը պիտի փլցուին, եթէ երեք տեղական իշխանութիւնները զանոնք պահելու մէջ ո և է անպատեհութիւն չեն տեսներ։ Այն պարագային սակայն կրկին տուրք պէտք է վճարեն այդ չինութիւնը։ Իսկ 1312 թուականէն ետք թոյլատրելի չէ առանց արտօնութեան չինք կատուցանել պետական հողերու վրայ, և հակառակ պարագային, կալուածական և վարչական պաշտօնեաները պատասխանատու պիտի ճանչցուին։

ԲԱՐԻԶԻ ՉԻՆԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԸ.— Արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիք փաշա Բերա Բալա գնաց փոխադարձ այցելութիւն տալու Բարիզի չինական նախորդ դեսպան Սաւէնկ-Բաօ-Ռիի, որ, ինչպէս գրեցինք, Կ. Պոլիս կը գանուի։ Չինական դեսպանը բացակայ ըլլալով, Թէվֆիք փաշա իր այցառումը թողուց։

—Իզմայիլ խմբագիրներէն մէկը, այցելեց Սաւէնկ-Բաօ-Ռիին, որ տեսակցութեան ատեն հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրաւ.— «Չինաստանի հեռագրական և թղթատարական Տնօրէն եղած ատենս իմացած էի որ օսմ. լրագիրները Չին կը բերուին և Չինաստանի լրաւիներուն կը զրկուին։ Թուրք և Թաթար լեզուներու հմուտ եղող մեր պաշտօնեաներէն մէկին կարդացնել տուի։ Իզմայիլ անունը առաւ։ Պարունակութեան մէկ քանի մասերը կարդացնել տուի և գոհ մնացի։ Այդ առաջին անգամն էր որ թուրքերէն լրագիր մը կը տեսնէի։ Չինաստանի իշխանները, չինարէնէն զատ թուրքերէն ու արաբերէն ալ կը սորվին։ Մանաւանդ Չինաստանի արեւմտեան նահանգներուն ժողովուրդները հարիւրին հարիւր իսլամ են. շատ աշխատասէր են ու գործունեայ. զանազան լեզուներ ուսանելու մասին մեծ յարմարութիւն ունին։ Չինաստանի կառավարութիւնը մասնաւոր համակրութիւն ցոյց կուտայ անոնց նկատմամբ։ Նոյն նահանգներուն բոլոր կուսակալները իսլամ են. այդ կերպով իսլամական դատարակութիւնը ու սովորութիւնները չեն փոխուած։ Կրնամ ըսել թէ իսլամութիւնը շատ լաւ ու չնորհակալութեան արժանի ազդեցութիւն մը գործած է Չինացիներուն դասակարգաւորութիւնը ու սովորութիւնոց վրայ։ Վասն զի իսլամներուն հետ յարաբերութիւն ունեցող չինացիներուն ուսելու, խմելու, մաքրութեան և հագուստի եղանակը շատ կը նմանին իսլամներուն։ Չինաստանի Կառավարական բարձրատիճան պաշտօնատարներուն մէջ շատ իսլամ կայ։ Կրթական վարչութեան պաշտօնեաներուն մեծ մասը իսլամներէ կը բաղկանայ, սակայն իսլամները միշտ վաճառականութեան և զինուորութեան հակամէտ են. այդ երկու ասպարէզներուն բնական յարմարութիւն ունին։ Մա զօրավարը անշուշտ ծանօթ է ձեզ. մեր սահմանագլուխին հրամանատարն է։ Մա զօրավարը և արտաքին ու պատերազմական գործոց նախարար Եաւան-Շի-Քայ պատճառ եղան որ Մանչուրիոյ բանակը եւրոպական դրութեամբ կազմակերպուի. այդ բանակին մէջ ամէնէն լաւ զինուորները իսլամ են։ Չինաստանի ամէնէն կարեւոր տարրերը իսլամ ժողովուրդը կը կազմեն։» Խմբագիրը հարցուց թէ Բարիզէն արձակուրդով հեռացած է թէ Չինաստանի մէջ ուրիշ պաշտօնի մը կոչուած է։ Սաւէնկ-Բաօ-Ռիի պատասխանեց թէ առայժմ վերջնականապէս Չին կը դառնայ և թէ չի գիտեր որ ասկէ վերջը, ինչ պաշտօն պիտի ունենայ։ Պոլիս մնալու մասին ըսաւ թէ մինչեւ հինգշաբթի թէև մնալ կ'ուզէր, սակայն փափաքելով Աղեքսանդրիա ու Գահիրէ ալ այցելել, երեքշաբթի (երէկ) ճամբայ պիտի ելլէ։ Դեսպանը կէսօրուան ճաշի հրաւիրեց խմբագիրը, զոր ներկայացուց նաև իր փոքր աղջկան՝ Զա-Լօ-Բանի, որ 12 տարեկան է, բարեկիրթ ու ջրուն. լաւ ֆրանսերէն կը խօսի։ Դեսպանին հետ կը գտնուի նաև Պրիւսէլի չինական դեսպանատան քարտուղար Սաւէնկ-Նի, որ լաւ ֆրանսերէն կը խօսի. նաև Սաւէն-Բաօ-Ռիի քարտուղարը՝ Հօ-Նէ-Վանկ։ Դեսպանը իր հետեւորդներով երէկ մեկնեցաւ։

ՄԱԽՍՈՒՍԻՆ վարչութիւնը օրշեց Կղզիները երթեւեկող չոգենաւերը նորոգել և նոր կաթսաներ բերել տալ։ Նաև նոր չոգենաւեր գնել, կամուրջներ ու Կղզիներուն մէջեւ երթեւեկութիւնները աւելցնելու համար։ Այս աշխատութիւնները պիտի աւարտին ամառէն առաջ։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏԷԶ վարչութեան Մուսուլի Տնօրէնութիւնը, Պաղտատի Տնօրէնութենէն անջատ պիտի ըլլայ, որով Մուսուլի չրջակայ աղահանքերուն գործառնութիւնները աւելի ևս պիտի կանոնաւորուին։

ՀՈՒԱՆՏԱՅԻ նախկին վարչապետ Տօքթ. Քիւյբէր, որ Անատոլուի մէջ պատայ մը կը կատարէր, Իզմիր ժամանեց։ Կուսակալ Բեամիլ փաշա, ընկերակցութեամբ նահանգին արտաքին յարաբերութեանց տեսուչ Իարիս պէյի այցելեց նախորդ վարչապետին, որ իր արամադրութեան տակ դրուած մասնաւոր կառախումբով այցելեց Եփեսոսի հնութիւնները։ Տօքթ. Քիւյբէր խմբագրի մը յայտնեց իր զոհ տպաւորութիւնները և շնչեց թէ Իզմիրի հոլանտական գաղութին անդամները առաջադիմութիւններ կ'ընեն և կը շարունակեն իրենց նախահայրերուն առանդութիւնները։ Մ. Քիւյբէր չարաթ օր մեկնեցաւ Իզմիրէն Երուսաղէմ, ուրկէց պիտի երթայ Եգիպտոս և Ցունաստան։

ՄԱՄՈՒԼԸ.— Ցունարէն Քոնսթանթինուբոլիս լրագրին տնօրէն Մ. Նիքոլայիսա մսուերս պիտի տանէ լրագրութեան մէջ մանելու իր 40 ամեակը։

— Հելլէն կառավարութիւնը Ս. Փրկիչ պատուանշանին 4րդ կարգը Լուիրեց Իզմիրի Լա Բէնոռմ և Սեվմի Իզմիր թերթերուն տրատնատէր Մ. Զիւրիւքճօղլուի։

ԱԻԱՁԱԿՈՒԹԻՒՆ.—Եանեայի նահանգին մէջ՝ Մէյվէի, Զաղորի ու Ֆիլոթի կողմերը Կրիվա, Լուլու Ֆոթու, Զիլֆ և Բաօ Տէմիր անուն չարագործներու հրամատարութեանը տակ աւազակներու չորս խումբեր երեւան ելած էին որոնք զանազան անձերու գոյքերը ու անասունները կը յափշտակէին։ Հարկ եղած միջոցները ձեռք առնուելով այդ աւազակներէն Մէյվէի ու Զաղորի կողմերը ասպատակող Կրիվա, Սբիրօ, Բաքարունա ու մէկ ընկերը, անցած յունիսին, սպաննուեցան։ Ֆիլոթի կողմերը ասպատակող Զալքոյի աւազակներու խումբէն Զայքօ, անցած ամսուն մէջ, ողջ ձերբակալուեցաւ իսկ ընկերներէն Նաչօ ու Եորկի մեռած ձեռք անցուեցան։ Մէյվէի կողմերը ասպատակող Ֆոթու Լուլուի խումբէն, անցեալ ամիս Ֆոթու մեռած ձեռք անցուեցաւ իսկ եղբայրը՝ վիրաւոր։ Այդ աւազակներուն ամէնէն նշանաւոր չարագործներէն Բանօ Տէմիր ալ այս անգամ սպաննուեցաւ։

ԹՈՒՐԲԵԻՍԵՐՊ առեւտրական դաշնագրին յանձնաժողովը առջի օր ալ գումարուեցաւ Արտաքին գործոց պաշտօնարանին մէջ։ Դաշնագրին յօդուածներուն ընդհանուրին վրայ համաձայնութիւն գոյացած ըլլալով, յանձնաժողովը մէկ քանի նիստերէ ետքը իր գործը պիտի աւարտէ։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ 4 Դեկտ.— Պաշտօնապէս կը հաստատուի թէ Մր. Պալֆուր հրաժարեցաւ։ Էտուարտ թագաւոր Սըր Հէնրի Դէմբզլի Պանրրմէնի յանձնեց նոր Դասիրէն կազմութիւնը։

ԲԱՐԻԶ.— Երեսփ. Ժողովին մէջ վարչապետ Մ. Ռուվիէ, Մ. Կրօմանի բանաձեւին պատասխանելով, յայտարարեց թէ Ֆրանսայի և Ռուսիոյ միջև զինակցութիւնը պիտի պահպանէ։ Ժողովը սուտար մեծամասնութեամբ հաւանութիւն յայտնեց այդ յայտարարութեան։

—Բարիզի սակարանին մէջ, այսօր, գիները շատ սակար էին սակայն փակումը քիչ մը լաւ էր։

ՄԱՏՐԻՏ.—Սպանիոյ կառավարութիւնը պիտի առաջարկէ տէրութեանց որ Ալճէզիրասի Դեսպանախորհուրդը յունուար 5ին գումարուի։

ԹՕՔԻՕ.—1906էն ելմտացոյցին մէջ կ'երեւի թէ չորս միլիոն Անգլ. ոսկի ծախք պիտի ըլլայ չորս նոր զօրաբանակի կազմութեան, 2 միլիոն ոսկի նոր մարտանաւերու, 2 միլիոն Բորդ Արթուրի համար։ Ընդհանուր ծախք ցոյց տրուած է 108 միլիոն Անգլ. ոսկի, որմէ 80 միլիոնը անհրաժեշտ դարձած էր պատերազմին պատճառաւ։

—Բացարձակապէս սխալ է որ Մանչուրիոյ խնդրին վրայ անհամաձայնութիւն ծագեր է Ճաբոնցի և Չինացի պատուիրակներուն միջեւ։ Չինական կառավարութիւնը, ընդհակառակն, տրամադիր է ընդունելու ճաբոնական ծրագիրը։

ԲԱՐԻԶ.—Նիւ-Եորքէն կը հեռագրեն թէ Վէնեցուէլա չուզեր ետ առնել այն բուռն պարբերութիւնները որոնք կը գտնուին անցած սեպտ.ին Գարաքասի Ֆրանսական ներկայացուցիչին ուղղուած ծանուցագրին մէջ։ Ուաշինկթընի Ֆրանսական դեսպանը յայտարարեց թէ կացութիւնը մինչ ծգտուած է, սակայն չի կրնար ըսել թէ Ֆրանսա տրամադիր պիտի ըլլայ երկար ատեն դոհացուցիչ պատասխանի սպասել Վենեցուէլայէ։ Ուաշինկթընէ կը հեռագրուի թէ Վենեցուէլայի մէջ Ֆրանս. դեսպան Մ. Ժիւսրան և Մ. Նահանգաց արտաքին գործոց նախարար Մր. Բաւթ հեռագիրներ փոխանակեցին, և Մր. Բաւթ խնդրեց որ Ֆրանսական կառավարութիւնը ընդունի այն կարգադրութիւնը, զոր առաջարկած էր հեռագրապարանները խնդիրը ուսումնասիրելու պաշտօն ունեցող ամերիկեան պատուիրակութիւնը։

ՎԻԵՆՆԱ.—Պուքրէշի կառավարական չրջանակներէ լուր կը տարուի թէ Ռումանիա և Ցունաստան իրարու պիտի հաղորդեն թէ փոխադարձաբար իրարու դէմ ինչ տրամադրութիւններ ըլլած են։

սակայն առտուն տեսաւ թէ իր 500 զրշ.ը չկար։ Դրամը Սթաֆրի անուն մէկը գողցած էր։ Ղալաթիոյ մէկ փողոցին մէջ ալ երեւաւ անձեր գողցան Բանայօթ անուն հաճայատէրին չորս մէճիտը, երբ այդ վերջինը բերանը բացած, դէցուհիի մը վրայ կ'երազէր։

ԴՈՂՈՒԹԻՒՆ.—Պէպէք, ծխավաճառ Ալի էֆ.ի խանութը գող մանելով չորթեցին, 41 օսմ. ոսկի, 8 անգլիական, 25 ոսկի արժէքով մանի մը, 3 ոսկի մանի, 1500 զրշ.ի մէճիտիէ և 500 զրշ.ի ծխախոտ։

ԳԻՆՈՎՈՒԹԻՒՆ.— Կիրակի գիշեր, Բերա, Թէֆիէ Պաշրի կողմը, ոտիկանութիւնը մարդ մը գտաւ որ փռուած պառկած էր գետինը։ Ուզեցին զայն վերցնել, բայց այնքան խմած էր որ կարելի չեղաւ քալեցնել, որով կառքի մէջ փոխադրուեցաւ Կալաթա-Սէրայ։ Մարդը, որ Խարալամպօ կը կոչուէր, քիչ ետք մեռաւ, հակառակ եղած բը. ժշկական դարմաններու։

ԱՀՈՒԵԼԻ ՈՃԻՐ ՍՐ.— Զանկրէն կը գրեն մեզի.— Մարդասպանութեան տեսակները շատ են լրագիրներու մէջ, բայց հետեւելը իր սոսկալի հանգամանքին համար հազուադէպ է։ —Ամսոյս 13ի կիրակի առաւ յունաց Թաղին մէջ, մարդ մը դաշոյն ի ձեռին կը խոյանայ իր մեծ քրոջը վրայ։ անխիսի ճիւաղային կերպով մը որ չէ կարելի երեւակայել, ու կը հարուածէ ա՛յնքան որ սարսռազդ կնոջ մարմինը կը վերածէ պարզ մսի մը։ Սրտակեղէք էր տեսարանը, կնոջ փռուած անկենդան մարմնոյն առջեւ։ Տեղական իշխանութիւնք կը յուսան դէպքին վրայ և հազար աշխատութենէ յետոյ հազիւ կարելի կ'ըլլայ խեղճին բերնէն առնել սա բառերը.— «Եղբայրս Թոմաս զարկաւ զիս»։ Հէգ կինը քիչ մը ետք մեռաւ։ Պատմուածին նայելով, հանգուցեալը թէեւ այրի բայց խոստացած էր ամուսնանալ երիտասարդի մը հետ։ Եղբայրը Թոմաս չուզեր եղեր որ իր քոյրը ամուսնանայ այդ երիտասարդին հետ. ան՝ շարժառիթը այդ եպերելի արարքին։ Ոճրապարտ եղբայրը ձերբակալուած է։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ 4 Դեկտ.— Պաշտօնապէս կը հաստատուի թէ Մր. Պալֆուր հրաժարեցաւ։ Էտուարտ թագաւոր Սըր Հէնրի Դէմբզլի Պանրրմէնի յանձնեց նոր Դասիրէն կազմութիւնը։

ԲԱՐԻԶ.— Երեսփ. Ժողովին մէջ վարչապետ Մ. Ռուվիէ, Մ. Կրօմանի բանաձեւին պատասխանելով, յայտարարեց թէ Ֆրանսայի և Ռուսիոյ միջև զինակցութիւնը պիտի պահպանէ։ Ժողովը սուտար մեծամասնութեամբ հաւանութիւն յայտնեց այդ յայտարարութեան։

—Բարիզի սակարանին մէջ, այսօր, գիները շատ սակար էին սակայն փակումը քիչ մը լաւ էր։

ՄԱՏՐԻՏ.—Սպանիոյ կառավարութիւնը պիտի առաջարկէ տէրութեանց որ Ալճէզիրասի Դեսպանախորհուրդը յունուար 5ին գումարուի։

ԹՕՔԻՕ.—1906էն ելմտացոյցին մէջ կ'երեւի թէ չորս միլիոն Անգլ. ոսկի ծախք պիտի ըլլայ չորս նոր զօրաբանակի կազմութեան, 2 միլիոն ոսկի նոր մարտանաւերու, 2 միլիոն Բորդ Արթուրի համար։ Ընդհանուր ծախք ցոյց տրուած է 108 միլիոն Անգլ. ոսկի, որմէ 80 միլիոնը անհրաժեշտ դարձած էր պատերազմին պատճառաւ։

—Բացարձակապէս սխալ է որ Մանչուրիոյ խնդրին վրայ անհամաձայնութիւն ծագեր է Ճաբոնցի և Չինացի պատուիրակներուն միջեւ։ Չինական կառավարութիւնը, ընդհակառակն, տրամադիր է ընդունելու ճաբոնական ծրագիրը։

ԲԱՐԻԶ.—Նիւ-Եորքէն կը հեռագրեն թէ Վէնեցուէլա չուզեր ետ առնել այն բուռն պարբերութիւնները որոնք կը գտնուին անցած սեպտ.ին Գարաքասի Ֆրանսական ներկայացուցիչին ուղղուած ծանուցագրին մէջ։ Ուաշինկթընի Ֆրանսական դեսպանը յայտարարեց թէ կացութիւնը մինչ ծգտուած է, սակայն չի կրնար ըսել թէ Ֆրանսա տրամադիր պիտի ըլլայ երկար ատեն դոհացուցիչ պատասխանի սպասել Վենեցուէլայէ։ Ուաշինկթընէ կը հեռագրուի թէ Վենեցուէլայի մէջ Ֆրանս. դեսպան Մ. Ժիւսրան և Մ. Նահանգաց արտաքին գործոց նախարար Մր. Բաւթ հեռագիրներ փոխանակեցին, և Մր. Բաւթ խնդրեց որ Ֆրանսական կառավարութիւնը ընդունի այն կարգադրութիւնը, զոր առաջարկած էր հեռագրապարանները խնդիրը ուսումնասիրելու պաշտօն ունեցող ամերիկեան պատուիրակութիւնը։

ՍԹՕՔՀՈԼՄ.—Կ'ըսուի թէ Նոպէլի մրցանակը բաշխելու պաշտօն ունեցող յանձնախումբը գրական մրցանակը պիտի տայ Լէհ գրագէտ Սէնքիէվիչի, իսկ բժշկական մրցանակը՝ Բրօֆ. Քոխի։

ՀՌՈՄ.—Բացարձակապէս սխալ է թէ Դանիէլը պիտի հրաժարի։ Թագաւորը 12 ծերակուտական անուանեց, որոց մէջ կը գտնուի նաև Նախկին պապական եկեղեցական կոմս Գարբէրա։ Այս անուանումներ քաղաքական մեծ կարեւորութիւն ունին։

—Նրկրաչարժի թեթեւ ցնցումներ զգացուեցան Մանթելէանի տի Բալապրիայի մէջ։ Ցնցումները պարբերաբար կը կրկնուին, առանց վնաս պատճառելու, բայց ժողովուրդը կը վախնայ և աշխատութիւնները կ'ընդհատուին։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հոգաբարձութիւնս չնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ Մեծ. Սահակ էֆ. Խանճեան ըստ իր բարի սովորութեան այս անգամ եւս 389 ուկէս զրուշ հանգանակելով յանձնած է գրասենեակս վասն հացագնի 1905 տարւոյ և որու մասնակցած են հետեւեալ բարեսէր ազգայինները.—

Տիկին Փիլիպ Ֆրէնկեան (անցեալ և ներկայ տարիներու համար) 95 զրուշ, Տիկին Աննա Ֆրէնկեան 47 ու կէս, Կարապետ էֆ. Դարագաշ 27, Տիկին Թագուհի Թէլլիեան, Արշակ էֆ. Մանուկեան, Կարապետ էֆ. Բայիսեան, Յովհաննէս էֆ. Պառաւեան, Սեդրակ էֆ. Մարմեան, Ադիկոս էֆ. Ուսճեան 20ական, Տիկին Գեղեցիկ Ս. Պողոսեան, Օր. Ցուլիանէ Ն. Սարգիսեան, Եաղուպ էֆ. Եաղուպեան, Զաքար էֆ. Կ. Բայիսեան, Ցարութիւն էֆ. Գրիգորեան, Ցարութիւն էֆ. Թէրիկեան, Սարգիս էֆ. Թաղէոսեան 10ական, Տիկին Հռիփսիմէ Պառաւեան, Աթանէկ էֆ. Հէքիմեան, Խաչիկ էֆ. Գրիգորեան, Խաչիկ էֆ. Ցակոբեան, Միհրան էֆ. Ճրաուանեան, Սիմոն էֆ. Տօլմայեան 5ական զրուշ։

∴ Օրիորդ Հայկանոյշ Տէմիրճեանի ընդ Մկրտիչ էֆ. Ցակոբովիչի ամուսնութեան առթիւ փոխան ծաղկեփունջի հեռաւեալ նուիրատուութիւնները եղած են հիւանդասոցիս.— Տէր և Տիկին Կարապետ էֆ. Բ. Կէօզիմեան 190, Տէր և Տիկին Կարապետ էֆ. Թոփալեան 120 զրուշ։

ՏՕՔԹ. Ա. ՁՕԼԱՔԵԱՆ

Հաստատուած է Բերա, Շիշլի փողոց թիւ 20 բնակարանը և կը դրամանէ մասնաւորապէս նոր մէթոտներով ներքին, ատամոքային, աղեաց հին և նոր հիւանդութիւնները։

Կիրակի օրերէ զատ ամէն օրեր կէս օրէ վերէ հիւանդ կ'ընդունի 8—20

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

Նոյեմբեր 22/5 Դեկտեմբեր 1095

ՕՍՄ. ՄԻԱՑՆԱԼ ՌՈՆՍՈԼԻՏԷ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ Օ.Ո.	98.07
Նբէկուան էն բարձր գինը »	98.13
» էն վար գինը »	98.—

ՌՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ ֆր.	133.—
Նբէկուան էն բարձր գինը »	133.12½
» էն վար գինը »	132 62½
Շերքէթը Խայրիէ	35.—
Օսմանեան Պանքա	605.—
Պանք Նաս. Կրէս.	441.—
Տերքսոի Լուրի ընկ.	248.—
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ. Լ. Օ.	3.82½
Թրամվայի բաժնեթուղթ	7.29
Քարափ Կ. Գալաց	509.—
Թրանսվալ »	58.—
Քրէտիթ Ֆոնսիէ Էժիբոթէն Ա.	311.—
» « » Բ.	270.50
Լաւրիում ֆր.	52.50
Անատոլ. Երկ. բաժնեթ. Ա. Ո	16.92
Բէժիի պարտաթուղթ ֆրանք	367.50
Ճաբոնական 4 %	92.75
Սպանիական արտաքին	94.20
Ռուսական 4% 1901	87.18
Անգլիական Քոնսոլիտէ Ա. Ո.	90.18
Ֆրանսական Ռանթ ֆր.	99.82
Լոնտոն 3 ամիս	110.35
Բարիզ »	22.72¾
Վիէննա չէք ֆիոր.	21.95
Գերմանիա անտոկոս չէք մարք	18.67

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Օսմ. ոսկին 100 զ.էն	զ.ֆր.
Ֆրանսական ոսկի	87.29
Անգլիական ոսկի	109.25
Բոլ	90.20
Քրիմից	51.04
Մէճիտիէ արծաթ	108.—
Մէճիտիէ	101.30
Բուղի Թէթադրամ	8.66

և կարողագոյններուն ձիրքերը և գիտութիւնները համայնքին ծանօթացնելու։ Ա՛յ ո և է առարկութեան տեղի չի մնար կարծեմ եթէ անծանօթ մը, ծանօթ ճարտարապետներէ աւելի ճիշտ և աւելի գիտական նորոյթներ պարզէ իր երկարատեւ տքնութիւններով ուսած զանազան արհեստական գիտութեանց շնորհիւ, եթէ ունի։

Այսօր կը փափաքիմ վարժարանի մը համար հարկ եղած առողջապահիկ միջոցներուն և ոյժմու գիտական նոր յղացումներուն վրայ խօսիլ առանց վերջնական առաջարկը ըրած ըլլալու յաւակնութեամբ։

Օրը օրին հետեւած ըլլալով Մայր Վարժարանի շինութեան՝ նախ ըսեմ թէ նոր վարժարանը պիտի վերաշինուի իր գտնուած տեղւոյն վրայ շատ քիչ փոփոխութեամբ. ուստի պէտք չպիտի զգամ դաշտի մը կամ բոլորովին անարդել հողի մը վրայ կառուցելիք կըրթական հաստատութեան մը մասին գրել, ուր իւրաքանչիւր ոք աղատորէն կընայ ըստ կամս յատակագծեր պատրաստել. ինչպէս որ արդէն ենթադրած ու գաղափար մը յայտնած էր Արամ էֆ. Թահթաճեան Մասիսի 33 թիւ թերթին մէջ, առանց հողին դիրքը և տարածութիւնը տեսնելու, քանի որ իր գրութեան մէջ գլխաւորաբար չորս կողմը բոլորովին բաց՝ երեւակայական չէնքի մը մէկ քանի պայմանները կը նշմարուէր։

Վերաշինելի Մայր վարժարանը՝ Ս. Պարթիրաք Հօր և ուսումնական մարմնոց փափաքին համաձայն երեք յարկ պիտի ըլլայ որ պիտի պարունակէ թէ՛ աղայոց և թէ մանկապարտէզի փոքրիկներուն յատուկ տարբեր բաժանումներ օրենք մէկզմէկու հետ ոչ և է հաղորդակցութիւն չպիտի ունենան։ Դեռնայարկին մէջ պիտի գտնուի երկու հաւարան, դռնապանի խուց մը, մանկապարտէզի փոքրիկներուն պատկանող հանդերձարան մը և չէնքէն հեռու աղոց համար ճեմիչներ։ Առաջին յարկը կամ Մանկապարտէզը՝ պիտի ունենայ 6 դասարան, մէկ սրահ և մէկ տեսչարան։ Այս յարկը բոլորովին Մանկապարտէզի պիտի յատկացուի իրեն յատուկ ճեմիչներ պարունակելով, որոնք նմանապէս չէնքէն հեռու դեռնայարկի ճեմիչներու վրայ պիտի հաստատուին։ Իսկ երկրորդ յարկը ամբողջովին ուսումնարանի աղոց պիտի պատկանի, պէտք եղած դասարանները, սրահը և գրադարանը պարունակելով։

Այս յատակաձեւին դեռնայարկին մէջ ինչպէս կրնանք զետեղել Թահթաճեան էֆ.ի պահանջած տեսչարանը, հիւրանոցը և այլն, որոնք առնուազն 60 քառ. մէթր տեղ պարտին գրաւել. ուրեմն այս տեսակ գաղափար մը չը կրնար ոյժմու վարժարանին համար գործադրելի հողին անբաւականութեան պատճառաւ։ Այսու հանդերձ պահ մը յօդուածագրին ըսածը ընդունելով ենթադրենք զետեղել տեսչարանը, հիւրանոցը, սպասման սրահը և այլն այս յարկին վրայ. այն ատեն դարձեալ պիտի տիպուին երկրորդ տեսչարան մըն ալ չինել յարկերուն մէջ տեսուչին դիւրութեան և աչակերտներուն մօտ գտնուելու պէտքին համար։

Նաեւ ըստ Թահթաճեանի, սոյն վարժարանին մէջ ամփիթատրոնի ձեւով օթահ մը երբեք չենք կրնար չինել առնուազն 8 մէթր բարձրութիւն մը տալով, անօգուտ ծախքերու չենթարկելու. անոր համար որ մինչեւ այսօր ո՛չ Թուրքիոյ և Եւրոպայի նախնական վարժարաններու մէջ ամփիթատրոն տեսնուած է։

Շէնքին պատերուն և ծեփերուն համար գործածելի աւազը որ Թահթաճեան էֆ ի կարծիքով պատերուն փրատումը կը փութացնէ, պէտք է փոսերու կամ աղիւսի արտադրութիւններէն ընտրել փոխանակ գետակներու անուշ ջուրի աւազին, որ կոր ձեւ մը ունենալով առանց մէկզմէկու հետ միաւորուելու պարապ միջոցներ կը թողու պատին մէջ. մինչդեռ միւս աւազները անկիւնաւոր և պրիսմակաձեւ ըլլալնուն աւելի կը պատչաճին։

Գալով ճեմիչներուն որ ամէնէն աւելի դիտողութեան արժանի են վարժարանի մը համար, պարտին օդանախոզովակներ ունենալ իրենց եռին օդը միշտ փոխելու և զգալի չընելու համար իրենց գոյութիւնը։ Ջուրը ճեմիչներուն համար էական պայմաններէն մին է, սակայն եթէ լոկ ջուրը ամէն ժամանակ լուիկ մնչիկ հոսեցնենք կրնա՞նք բոլորովին խուսափիլ գարշահոտութիւններէն Տիար Թահթաճեան. իմ մասիս ջուրը փոխանակ միշտ հոսեցնելու, կանխաւ խողովակներ զետեղելով մասամբ խնայողաբար ըլլալ աւելի լաւ է կարծեմ։

Գիտութիւնը կ'ուսուցանէ թէ իւրաքանչիւր աչակերտի համար առ առուաւելն մէկ քառակուսի մեթր տեղ յատկացնելու է գրասեղաններուն միջև գտնուած միջոցներով և ուսուցիչին գրաւած տեղանով հանդերձ։ Եթէ մէկ ու կէս մէթր տեղ մը տրամադրենք իւրաքանչիւր աչակերտի, ինչպէս ըսած էր Պ. Թահթաճեան, այն ատեն անսակարելի պիտի ըլլայ որոշեալ հողին վրայ պահանջուած դասարաններով վարժարան մը հիմնել։

Վարժարանի մը լոյսերը պէտք է տղոց ձախ կողմէն գան անոնց տեսողութեան չվնասելու համար, ինչպէս որ արդէն Պ. յօդուածագրին ալ կը կրկնէ այս մասը, աւելցնելով թէ «ամենուս գիտցած բանն է ասիկա»։ Արդ քանի որ ամէն մարդ գիտէ այս նախնական կանոնը, ինչո՞ւ ուրեմն այս մասին վրայ պարապ տեղը գրիչը ձեռք կ'առնէք. քանի որ գրասեղանները ըստ կամս կրնան շարուիլ լոյսը ձախ կողմը թողելու պայմանաւ։

Խնդիրը անպատճառ բան մը գրելուն մէջ չկայանար, այլ պէտք է ուղղակի արուեստագիտական գլխաւոր պայմանները թուել որոնք ոչ թէ վերացական այլ իրականապէս գործադրուելիք բաներ պէտք է ըլլան։

Կ'երեւի թէ Թահթաճեան էֆէնտի Ֆաստիճ գեղեցկագիտական պայմաններուն ամենագլխաւոր տարրը կազմող պատուհաններու բարձրութիւնն ալ ուշադրութեան չէ առած, քանի որ աչքերտաց ուշադրութիւնը չգրաւելու համար պատուիրած է պատուհանները բարձրէն թողուլ, փոխանակ սովորական բարձրութեամբ շինելով անոնց վարի մասին ապակիները անթափանց տեսակէն գործածել յանձնարարելու։

Այժմու գիտական փորձերը հաստատած են թէ վարժարանի մը սրահները աչակերտաց թուոյն առատութեան համար չեն կրող պէտք եղած օդը ներմուծել, ուստի այս պարագային օդափոխ գործիքներու գործածութիւնը անհրաժեշտ կը դառնայ օդը ըստ արժանւոյն նորոգելու, վնասակար փոշիները և կաղերը արտաքսելու համար։

Նաեւ վարժարանի մը համար միշտ ընտիր շինուածանիւթեր գործածել օգտակարագոյն է, ամէն ժամանակ աղնուասիրտ բարերարներ չգտնուելուն և առնուազն 70—80 տարին անգամ մը շինուելուն պատճառաւ։ Ուստի այս վարժարանին համար գործածելի նիւթեղէններուն մասին պիտի խօսիմ յաջորդ անգամ, վստահ ըլլալով թէ չաներու կողմէ չէնքերու համար գործածուած իրեղէնները առողջապահական պայմաններուն հետ մեծ կապ ունին։

ԵՐՈՒԱՆԴ Մ. ԳԱԼՖԱՑԵԱՆ
Ճարտարապետ

Վերջերս բաւական լեղեղուեցաւ լուցկիի խնդիրը, արդ ճկատելով որ անոր պատրաստութեան վրայ գրուած յօդուած մը սիրով պիտի կարդացուի, կը ճերակայացնենք զայն մեր ընթերցողներուն։

ԳԻՏԱԿԱՆ ԷՋԵՐ

ԼՈՒՑԿԻՆ ԻՆՉՊԷՍ ԿԸ ՊԱՏՐԱՍՏԷՆ

Երբ այս վերնագիրը կը գրեմ երեկայն տողանցումով մը աչքերուս առջեւէն կ'անցնի մանկական քաղցր յիշատակներէս անոնք որ մտիկ առընչութիւն ունին այս նիւթին հետ։ Լուցկիին պատրաստութիւնը, բայց սա անական զբաղումներէն մէկը կը կազմէր ասկէ տակաւին մէկ քանի տասնեակ տարիներ առաջ, երբ դեռ վառոյցներով պատկերազարդ տուփերու մէջ գեղեցիկ կերպով շարուած դոյնզդոյն լուցկիները քաղաքակրթութեան հասանքին հետ գաւառները մտած չէին մուտքին մէջ փայլուն և լուսագիծ թրենց ֆոսֆորովը։ Մամիկին սիրած զբաղումն էր այն. օր մը ցուպիկները կը պատրաստէր եղեւինի փայտէն, ուրիշ օր մըն ալ երկաթէ դգալի մը մէջ ծծումբ հալեցնելով՝ անոնց ծայրը կը թաթխէր անոր մէջ. ժամանակի մը համար տան լուցկին պատրաստուած էր։ Կրակ վառելու համար անհրաժեշտ էր հրահանը, իր կայծքարովն ու աբեթովը։ Զը՛թ, չը՛թ, քանի մը հարուածներ, կայծերու տեղատարափ մը աբեթին վրայ, ու սա մէկ կողմէն կըրակ առնելով թոյլ կուտար լուցկիին վառելուն։ Ամբողջ օրուան համար այլ ևս կրակ վառելու պէտք չկար, քանի որ թոնիրը իր կրակը կը պահէր մինչեւ երեկոյ, ու նոյն իսկ ճրագ վառելու համար ածուխի կտորի մը դիմում կ'ըլլար, երբեմն երկար փչումներով։

Այսօր ընտանեկան այդ պարզ ու սրտամօտիկ բանաստեղծութիւնն ալ վարուած է գօնէ քաղքենի տուներէն, իր հետը տանելով ծծումբին այրումէն արտադրուած կծու և հեղձուցիչ կապը։

Այսօր այլ եւս ժամանակի մը համար պատրաստուած 50—60 լուցկիներով կարելի չէ բաւականանալ, ոչ ալ մամիկներու դանդաղ մեթոդով։ Օրուան մէջ միլիոնաւոր լուցկիներ արտադրող մեքենաներ ամբողջ երկիրը կ'ողողեն լուցկիով, որ անհունապէս ընդարձակած է իր գործածութեան սահմանները։ Այսօր լուցկիի պատրաստութիւնը հարտարագործութեան մէջ մեծ և կարեւոր տեղ մը կը դրաւէ. կառավարութիւններ կամ ընկերութիւններ մենաշնորհի ձեւի տակ ի գործ կը դնեն զայն, որ հասոյթի և շահի չատ գնահատելի աղբիւր մը կը ներկայացնէ։ Անհատական կամ ընկերական նախաձեռնութիւններու շնորհիւ, եթէ պատրաստուէր բոլոր ընտանեկան և այլ պիտանի առօրեայ և սովորական գործածութիւն ունեցող առարկաներն ու իրերը, որոնց չատ անգամ այնքան կարեւորութիւն չտրուիր, ահագին խնայողութիւն կ'ըլլայ։

Բայց գանք լուցկիին պատրաստութեանը իր ամէնէն կատարելագործուած վիճակին մէջ։ Ասոր համար մտնենք լուցկիի գործարան մը, օրինակի համար Լէման լիմն եղերքը և Լօզանէն 3—4 ժամ հեռու գտնուող Նիօն գիւղաքաղաքին մէջ գտնուածը, որ Նիւեորքի «The Diamond match Co., Limited»ի հետ մասնաւոր կարգադրութեան մը շնորհիւ հաստատուած է։

Ինչ ահագին տարբերութիւն, ինչ եռուզեռում մեքենաներու, որոնք անվերջ կը թաւալին արագ կամ դանդաղօրէն, ամենայն ճշդութեամբ և կարգապահութեամբ կատարելով իրենց գործը, ու արտադրելով օրուան մէջ միլիոնաւոր լուցկիներ, տուփերու մէջ շարուած, ամէն կողմ երթալու պատրաստ։ Տեսէք սա գլխաւոր մեքենան որ փայտը առնելով ժամ մը վերջը լուցկիի տակ կոփուած յանձնել դային տուփերու մէջ շարուած։

Մօտէն տեսնենք այդ գեղեցիկ ու ճարտար մեքենան։ Երկաթթիթեղի (սաճ) թերթերէ կազմուած երկար ու լայն ժապաւէն մը՝ ծակտիքներով լեցուն ու անծայր կը շրջի շարունակ ձուլածոյէ անիւներու վրայ։ Ժապաւէնը կ'անցնի դանակի մը առջեւէն, որ կանխաւ լաւ մը չորցած ու պատրաստուած փայտէն հիանալի ճշդութեամբ ցուպիկներ կարելով, կը մխէ ժապաւէնին ծակտիքներուն մէջ, այնպէս որ ժապաւէնին դանակին առջեւէն հեռացող մասը քիչ մը վերը լուցկի ըլլալիք փայտէ ցուպիկներով ցցուած է ճիշդ խոզանակի մը նման։

Ընդհանրապէս կաղամախի (գաւազ) փայտ կը գործածուի, բայց հիմա փորձեր կ'ըլլան եղեւինի փայտին ընդհանրացումին համար, որ աւելի ածան պիտի ըլլայ։

Ժապաւէնը անցնելով հալած խառնամթերքով (փարաֆին) լեցուն ամանի մը վրայէն՝ իր վրայ ցցուած ցուպիկներուն աղուոր լոգանք մը առնել կուտայ մինչեւ կէս մէջքերնին, լոգանք որ զանոնք դիւրաբեռնելի կը դարձնէ։ Ու հաղիւ թէ ցուպիկները քիչ՛ մը շունչ առնելու վրայ են, ժապաւէնը շարունակելով իր ճամբան, կը մխէ անոնց գլխէսը գունաւոր խիւսին մէջ. ցուպիկները լուցկիի փոխուած են այլ եւս։ Զրնալնին կը մնայ միայն, ասոր համար ալ ժապաւէնը ժամ մը ամբողջ չոր օդին մէջ հաճելի պտոյտ մը ընել կուտայ անոնց ու վերադառնալով դանակին մօտերը, իր կրած լուցկիները, մեքենականութեան մը շնորհիւ, կը թափէ իր առջեւէն անցնող փոքր դարակներու մէջ որոնք թրթռական շարժումով ուրիշ ժապաւէնի մը միջոցաւ, կարգով կոտան և լուցկիով լեցուելով կ'երթան կը յանձնուին կլոր և շարժուն սեղանի մը շուրջը նստող գործաւորուհիներուն։ Ասոնք փոքր դարակները տուփերու մէջ դնելով իսկոյն ծրարներ կը կազմեն, ամէն կողմ ղրկուելու և լոյս տարածելու պատրաստ։

Այս նոր մեքենան, որ քանի մը մեքենաներու գործը կ'արտադրէ, 12 ժամուան մէջ հինգ միլիոն լուցկի կրընայ պատրաստել, քանակութիւն որ դիւրաւ եօթը միլիոնի կրնայ բարձրանալ։ Մեծ բան մը չէ, քանի որ Ամերիկայի մէջ Ձէյ-Կուլի շինած մեքենան օրը երեսուն միլիոն լուցկի կրնայ պատրաստել։

Ուրիշ մեքենաներ ալ կան որոնք կը պատրաստեն — ոմանք փոքրիկ դարակներ, ուրիշներ՝ տուփերը կան որ կը ապեն, ևն.։

Գործարանը թէ՛ էլեկտրական ոյժ և թէ շոգի կը գործածէ. առաջինը մեքենաներու շարժման, երկրորդը օդափոխութեան համար։ Օդը շարունակ կը փոխուի. օդափոխ մեքենան ամառը զով օդ իսկ ձմեռը տաք օդ կը ղրկէ գործարանին մէջ։ Միւս կողմանէ փոշիները, ֆոսֆորին կամ լուսակրին և անոր բաղադրութիւններուն արձակած վնասակար շոգիները, ինչպէս և դանակին քով արտադրուած փայտի կտորուանքները ուժգին կերպով կը ծծուին ու կ'երթան վառարանին մէջ։ Այսպէսով գործաւորները առողջապահական տեսակէտով չատ լաւ պայմաններու մէջ կ'ապրին ու ազատ կը մնան լուցկիի պատրաստութեան հին մեթոտներուն յատուկ եղող հիւանդութիւններէն, ինչպէս օսկրափտութենէն (nècrose), որ դեղին ֆոսֆորին շոգիներէն յառաջ կուգայ այնքան յաճախ։

Նիօնի լուցկիի գործարանը ամէն տեսակ լուցկի կրնայ արտադրել. ամէն տեղ անխարիր կերպով բռնկող, շվէտական կամ ապահովական ըսուած լուցկի։

Երկու տեսակին մէջ պատրաստութեան կերպը բոլորովին նոյն է, տարբերութիւնը գործածուած խիւսին բաղադրութեանը մէջ կը գտնուի։ Այսպէս եթէ երբեք կ'ուզուի սովորական լուցկի պատրաստել, մեքենան ցուպիկները առած կ'երթայ գոց ամաններու մէջ, ուր կը թաթխէ նախ անոնց գլուխը հալած ծծումբի, յետոյ երբ ծծումբը քիչ մը չորցած է, դեղին ֆոսֆոր պարունակող կէս հեղուկ խիւսին մէջ, որ կը բաղկանայ ջուրէ, ուէտիէ, բարակ աւազէ, ֆոսֆորէ և գունաւորիչ մարմնէ մը, կարմրագեղ (աբը պոյա) խրուկ (զիճճէՖր) կամ բրուսական կապոյտ։

Այս խառնուրդով լուցկին որ և է մի խորտաւորտ տեղ քսուելով կրնայ բռնկիլ։

Դեղին ֆոսֆորի չոգիներուն մնասակար ազդեցութիւնը գործաւորներուն առողջութեան վրայ, լուցկիներուն դիւրաբռնկելիութիւնը որու շնորհիւ երբեմն ամբողջ տուփը մէկէն կրակ կ'առնէ ամենափոքր չփումէ մը, ծծումբին վառելէն արտադրուած անախորժ կազը, սովորական լուցկիին տեղը դրած են շուէտական լուցկիները, որոնք ո՛չ դեղին ֆոսֆոր, ոչ ծծումբ կը գործածեն և ոչ ալ անխարիր ամէն տեղ քսուելով կը բռնկին։ Որպէս զի այս լուցկին բռնկի, պէտք է քսել դայն տուփին մէկ կամ երկու կողմը գտնուող և հատեւալ բաղադրութիւնը ունեցող նիւթին վրայ, կարմիր ֆոսֆոր, ծարրաքարի ծծմբուկ և սիւն։ Այսպէս ուրեմն, լուցկիներուն վրայ ֆոսֆոր չկայ, տուփերու վրայ եղածն ալ անվնաս է։ Մեծ յառաջդիմութիւն մը, մարդասիրական կատարելագործում մը կը ներկայացնէ այս կէսը՝ որուն շնորհիւ ֆոսֆորի հետ գործ ունեցող գործաւորները կ'ազատին օսկրափտութեան զարհուրելի ախտէն։

Ցանկալի է որ մայիս 8ին Պէռնի մէջ տեղի ունեցած միջազգային համաժողովին որոշումը, որ կ'արգիլէ դեղին ֆոսֆորի գործածութիւնը 1911էն սկսեալ, ընդունուելով բոլոր կառավարութիւններէն, կատարուած իրողութեան մը կարգն անցնի։

Պէտք է սակայն աւելցնել թէ շնորհիւ հնայական կատարելագործումներու օսկրափտութեան պարագաները այլ ևս չատ ցանցառ եղած են այն ամէն երկիրներու մէջ ուր լուցկիի պատրաստութիւնը բոլորովին գոց մեքենաներու մէջ տեղի կ'ունենայ։ Գործաւորը հաղորդակցութիւն չունի ֆոսֆորին ու ասոր չոգիներուն հետ, փայտն ու քիմիական նիւթերը կը յանձնէ մեքենային. որ իր կարգին կը յանձնէ լուցկիները տուփերու մէջ շարուած։

Ասով հանդերձ դեղին կամ ճերմակ ֆոսֆորին արգելումը նուազ ցանկալի չէ։

Դեղին կամ ճերմակ ֆոսֆոր և կարմիր ֆոսֆոր, ինչո՞վ կը տարբերին անոնք պիտի հարցնեն կարելի է, ընթերցողներս ոմանք. բնականաբար գոյնով, յետոյ իրենց քիմիական և ֆիզիկական յատկութիւններովը։ Այնպէս կ'ընդունուի թէ այդ երկու տեսակ ֆոսֆորները իրարմէ կը տարբերին իրենց հիւլէներուն պարունակած անհատներուն թուովը իսկ, փոխոսութիւն որ տեղի կ'ունենայ ջերմութեան շնորհիւ։ Դեղին ֆոսֆորին հիւլէն չորս անհատ ֆոսֆոր կը պարունակէ, մինչդեռ կարմիրը չորսէն աւելի։ Այսպէս անգամ մը ևս կը գանուինք սա իրողութեան դէմ, թէ հիւլէի մը անհատներուն թիւն ու դիրքը մեծ դեր կը խաղան անոր ինքնութիւնը կազմող յատկութիւններուն բնորոշումին մէջ։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

ՊԱՐԶ ՕՐԱՑՈՑՑ
1906 ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ

ԳԻՆ 1 ՂՐՈՒՇ

Հիւանդանոցիս յառաջիկայ 1906 տարւոյ Պարզ Օրացոյցը հրապարակ եւլած է խնամքալ ու մաքուր տպագրութեամբ, որ ուրիշ տարիներու պէս ազգեղեցական արարողութեանց և ժամերգութեանց նկատմամբ մանրամասն ծանօթութիւններ պարունակէէ զատ, բարձրաստիճան եկեղեցականի մը կողմանէ յատկապէս Օրացոյցին համար պատրաստուած, եկեղեցական պաշտամանց ընդհանուր կէտերուն յատուկ խրատականով ու հրահանգով ևս աւելի ճոխացած է։ Աւելորդ չենք համարեր նաև յայտարարել թէ միմիայն Հիւանդանոցիս սեփական Օրացոյցին ճշգրտութիւնը հաստատուած ու վաւերացուած է Ազգ. Պատրիարքարանի կողմանէ. հետեւապէս կարելւոր է ուշադրութիւն ընծայել անոր կողքերուն վրայ գտնուած կնքոյն, ուր գրուած է «Սեփականութիւն Ս. Փ. Ազգ. Հիւանդանոցի. 1906»։ Հոգաբարձութիւնս գոհութեամբ սրտի կը ծանուցանէ մեր բարեսէր ազգայնոց առ հասարակ թէ՝ Հիւանդանոցի նկատմամբ տածած սիրոյն ու հոգածութեան արգասիքը կը վայելենք, բայց որովհետեւ Հաստատութեանս մէկ գլխաւոր հասոյթը կը կազմէ նաև Օրացոյցի հատարակութիւնը, ներկայիս կը խնդրենք որ այդ Ծրագրի Օրացոյցէն ամէն մարդ հաճի գնել անպատճառ մէյմէկ հատ, որուն արդիւնքը յատկացուած է Հաստատութեանս 1000էն աւելի պատսպարելոց պէտքերուն։

Վաճառման կեդրոնատեղին է Հոգաբարձութեանս Գրասենեակը, նաև ամէն գրավաճառաց քով։

(ԿՆԻՖ)

ՈՒԵՏՊՈՍԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿ

Նոյ. 22 Երեքշաբթի

Երմակ Առաջին օրաս	40½-41 ֆ.
» երկրորդ	39-40
Տարիք	36-37
Զուգաբերք	34
Երբ առաջին օրաս	42-42½
Հրշին տեսակ	40-41½
Այսօր ժամանեց 2 ...	
...	
Եղական քրիստ ...	77-78
	74
Օրան 19 փարա	
Գ Ա Ր	
Գէօրաէնէմ 14 ղրշ.	
Մէրսին և Բուսմէլի 12½-13 ղրշ.	

Ի Լ Ա Ն

Թէրանէի Ամիրէ իշիւն պիր սէնէ զարֆընտա լիւզումը օլաճագ օլան մաէն եաղըյլա Վէլվէլին վէ Դուսա եաղլարընտան սիմ մէճիսի 19 ղրուշ հիսպըյլա մաէն եաղընըն պէտէր քիլօր 90 վէ Վէլվէլին եաղընըն 110 բարա վէ Տաղալ եաղընըն տաբի 3 ղրշ. 35 փր. ֆիտաթ իլէ Թալիպի էօսէսիսնէ օլուպ իշպու Թըշրինը սանինին 24ինէի բէնճ շէնպիհ կիւնի գարարը էվվէլի վէ 26նը ճումա երթէսի կիւնիւ տաբի գարարը գաթիսի իթա օլունճաղընընան, մէղքիւր ֆիտաթլարան Թէնդիլաթ իճրասըյլա իթասընա Թալիպ օլանլարընը Թէէմինաթ ագէնտէրինի վէ եաբաճ միւԹեպէր քէֆալէթնամէլերինի միւսթասրպէն եէվմը մէղքիւրէ տէկին Շուրաթ Պանրիյէ լէվազիմ տաբիրէսինէ կէլմէլերի իլան օլունուր։

21 Թըշրինը Սանի 321

ՋՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԴԱՍԵՐ 27

ՀԱՒԱԲՈՒԾՈՒԹԻՒՆ

ԹԽՍԱՐԱՆՆԵՐ

Հաւաքոյծներու համար առողջապահիկ և արդիւնաբեր թխսարաններ ունենալ անհրաժեշտ է, հետեւաբար պէտք է որ հաւաքոյծը իւրաքանչիւր թխսմայրի շնչառութիւնը ապահովող մաքուր օդը և իր աշխատութիւններուն դիւրացմանը և կարգապահութեանը համար հարկ եղած պիտոյքները և գործիքները պարունակող կողմերուն և մեռուկներուն տարողութիւնը և մեծութիւնը նկատի առնելով որոշէ թխսարանին ընդարձակութիւնն ու ձեւը և ապա ձեռնարկէ անոր շինութեանը։ Թխսարանը ամէն պարագայի մէջ պէտք է որ հանդիսներէ հեռու գտնուի, որպէս զի թխսմայրերուն անդորրութիւնը չխանգարուի հանդիսի բնակիչներուն հանած աղմուկներէն։ Վերջապէս հաւերու համար ստացուցիչ աղմուկներէ հեռի վայրի մը վրայ պէտք է հաստատել թխսարանը։

Աւելորդ է ըսել թէ 3—4 հաւերու համար թխսարանի մը շինութեան ձեռնարկել բացարձակ անխելքութիւն է, քանի որ հաւաբերը կրնայ զանոնք ո՛և է խցիկի մէջ թունսի դնել։

Մեր յանձնարարելիք թխսարանը հարիւրէ աւելի հաւերու բազմացմանը աշխատող հաւաքոյծներու համար էական է միայն։ Թխսարանին ընդարձակութիւնը թխսմայրերուն թիւէն կախում ունի։ Թխսարանները հաւնոցներու պէս հաւերուն մշտատեւ բնակութեանը յատկացուած չեն։ Հաւերը ընդհանրապէս գարնան և ամառուան մէջ կը թխսեն, հետեւաբար թուրքիոյ պէս բարեխառն երկիրներու մէջ տիրող օդերու գաղութենէն օգտուելով, կրնանք ստէպ մաքրել թխսարանին օդը։ Ուրեմն մեզի համար նուազ ընդարձակ թխսարան մը անբարեխառն երկիրներու մէջ հաստատուող և մերինին կրկին ընդարձակութիւնը ունեցող թխսարաններուն չափ օգտակար կրնայ ըլլալ։ Ասոր համար է որ թէ՛ Էնգլիա և թէ Ծագի նման նշանաւոր հաւաբոյծներ իրենց թխսարաններուն տանիքի հեծանները (չաթը տիրէյի) տախտակներով ծածկելու պէտքը տեսած չեն։ Պէտք է որ խոշոր ծառեր գտնուին թխսարաններուն շուրջը, որպէս զի թխսմայրերը պատահական ցուտերէ և հեղձուցիչ տաքերէ կարենան պատսպարուիլ։

Թխսարանները թէ՛ փայտէն և թէ քարէն կրնան ըլլալ։ Դարաէն ըլլալու պարագային պէտք է որ պատերուն ներքին կողմը և թխսարանին գետինը շաղախով լաւ մը ծեփուած ըլլան, իսկ փայտէն ըլլալու պարագային փայտորմերուն ներքին կողմերը լաւ մը յղկուած ըլլալու են և դարձեալ գետինը պէտք է որ շաղախով ծեփուած ըլլայ, որպէս զի թխսարանին մաքրութեանը կարենանք հոգ տանիլ։

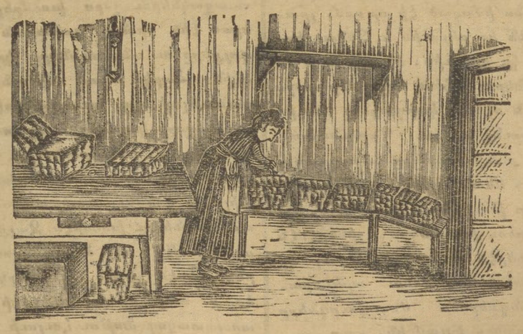

Թ Խ Ս Ա Ր Ա Ն

Թիւնը թխսմայրերը անհանգիստ կ'ընէ։

Անոնք որ թխսմայրերը խնամելու հոգածութիւնը յանձն առած են, պէտք է որ խիստ զգուշաւորութեամբ և առանց աղմուկ հանելու թխսարան մտնեն։ Թխսարանին չորս կողմերը փայտէ տաքերու վրայ հաստատուող յարկաբաժիններ կառուցանելու է (տեսնել պատկերը) որոնց վրայ թխսմայրերուն բնակութեանը յատուկ կողմերը պէտք է որ իրարմէ մէկ կամ մի քանի սանթիմէթր բացութիւնով չարենք։

Յարկաբաժիններուն լայնութիւնը 45 և բարձրութիւնը 30 սանթիմէթր ըլլալու են։

Բազմաթիւ թխսմայրեր թխսարանին մէջ տեղաւորելու և տեղի խնայողութեան համար կրնանք ի հարկին թխսարանին փայտորմին վրայ երկրորդ յարկաբաժին մըն ալ շինել ճիշտ առաջին յարկաբաժինին վերեւը, սակայն այս կերպով հաւաբոյծին աշխատութիւնը դժուարացած կ'ըլլայ։

Թխսարանին մէջտեղը ցած սեղան մը դրուած է, որուն վրայ կը գտնուին թխսման յատկացուած հաւկիթներու տուփեր։

Սեղանին գզրոցներէն մէկուն մէջ կաղամար մը, կարգ մը գրիչներ և խաւաքարտի կտորներ կը գտնուին։ Խաւաքարտերը երկայն և նեղ կերպով կտրուած են և վերի ծայրերուն վրայ ծակեր բացուած են, առանցմէ զատ նոյն գզրոցին մէջ երկաթ թելեր և առատանի ծարբ մը, գոյգ մը մկրատ, դանակ մը և քանի մը հին ու մին քսուրներ կը գտնուին։ Սեղանին ներքեւը ոզորահիւս երկու կողմներ կան, որոնցմէ մէկը իր մէջ հաւերուն ոտքերը և թխման յատուկ կողմները մաքրելու համար չատ մը քսուրներ և միւսը թխման կողմներուն մէջ գտնուող աղաստած յարդերուն փոփոխութեանը համար լաւ մը մանրուած յարդ կը պարունակեն։

Խոշոր և լուսագոյն թխսմայրերու 18 հաւկիթներ կրնան յանձնուիլ, որոնցմէ մէջեն հաշիւով տասնակոսն վառեակներ առաջ կրնան գալ, այսինքն 100 թխսմայրերէ 1000 վառեակներ. ինչ որ պերճախօս արդիւնք մըն է։

ՀՐԱՆՏ Ս. ՏԱՆՑԻԿԵԱՆ
մասնագէտ
հոգիազարծական գիտութիւնքի

ՁԻՐ ԵՒ ՑՆՕՐԷՆ
ՑՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՑՄԷՐԵԱՆ